

2023-02-06

Konkurencijos priežiūros institucijų veikla Europos Sąjungos valstybėse narėse

Šiame darbe apžvelgiamos ES valstybėse narėse – Airijoje, Austrijoje, Belgijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Danijoje, Estijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Italijoje, Kipre, Kroatijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Liuksemburge, Maltoje, Nyderlanduose, Portugalijoje, Prancūzijoje, Rumunijoje, Slovakijoje, Slovėnijoje, Suomijoje, Švedijoje, Vengrijoje ir Vokietijoje – konkurenciją prižiūrinčių institucijų veikla, atskaitomybė ir vadovaujančių asmenų (valdymo organų) skyrimo tvarka.

Konkurencijos priežiūros institucijų funkcijos ES valstybėse narėse iš esmės nesiskiria, tačiau kai kuriose šalyse, pavyzdžiui, Airijoje, Danijoje, Lenkijoje, Suomijoje šių įstaigų kompetencijai priskiriama ir vartotojų teisių apsauga (sujungiamos konkurencijos priežiūros ir vartotojų apsaugos institucijos, kt.). Čekija, Danija, Suomija, Švedija konkurencijos institucijos vykdomai priežiūrai priskiria ir viešuosius pirkimus. Dar vienas pavyzdys – Ispanija: konkurencijos priežiūros įstaiga įkurta sujungus anksčiau veikusias šešias priežiūros institucijas (konkurencijos, oro uostų, pašto, geležinkelių, telekomunikacijų ir kt.).

Pažymėtina, kad ES valstybėse narėse konkurencijos priežiūros įstaigų modeliai skiriasi. Pavyzdžiui, vienoje šalyse asmenys į šių institucijų vadovus (valdymo organus) renkami atviro konkurso būdu, kitose – nustatyta tvarka teikiamos tvirtinti jų kandidatūros, taip pat skiriasi paskyrimo laikotarpio trukmė ir galimybė eiti pareigas pasibaigus kadencijai (pakartotinis skyrimas į pareigas). Atkreiptinas dėmesys, kad daugumoje ES valstybių narių konkurencijos priežiūros institucijų veikla finansuojama iš valstybės biudžeto, o, pavyzdžiui, Italijoje – iš įmonių, kurių apyvarta viršija nustatytą sumą, privalomo įnašo.

Lietuvoje konkurencijos priežiūros institucija yra Konkurencijos taryba¹, kurios funkcijos, atskaitomybė, vadovų skyrimo tvarka nustatyta Konkurencijos įstatyme². Tai yra savarankiška valstybės įstaiga, atskaitinga LR Seimui, vykdanči valstybinę konkurencijos politiką ir prižiūrinti, kaip laikomasi šio įstatymo. Konkurencijos taryba yra biudžetinė įstaiga, finansuojama iš LR valstybės biudžeto, įskaitant kitas nurodytas pajamas ir kitas teisėtai gautas lėšas.

Konkurencijos tarybą sudaro pirmininkas ir keturi nariai, kuriuos Ministro Pirmininko teikimu šešerių metų kadencijai skiria Respublikos Prezidentas (tas pats asmuo pirmininko ar nario pareigas gali eiti ne daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės). Konkurencijos tarybos pirmininkas, kuris vadovauja institucijos darbui, iš paskirtų narių skiria du savo pavaduotojus.

Konkurencijos tarybos pirmininku ir nariais gali būti nepriekaištingos reputacijos Lietuvos Respublikos piliečiai, turintys aukštąjį universitetinį teisinį ar ekonominį (ne žemesnį kaip magistro kvalifikacinio laipsnio ar jam prilygintą) išsilavinimą.

Pažymėtina, kad iš ES valstybių narių konkurencijos priežiūros institucijos modelį, panašų kaip Lietuvoje, turi Airija, Bulgarija, Kipras, Kroatija, Latvija, Nyderlandai, Portugalija, Rumunija ir Slovėnija.

¹ Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba: <https://kt.gov.lt/>

² Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.77016/asr>

Airija

Konkurencijos ir vartotojų apsaugos komisija (angl. *Competition and Consumer Protection Commission*) (toliau – Konkurencijos komisija) yra nepriklausoma valstybinė institucija, kuri užtikrina konkurencijos ir vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymą Airijoje³.

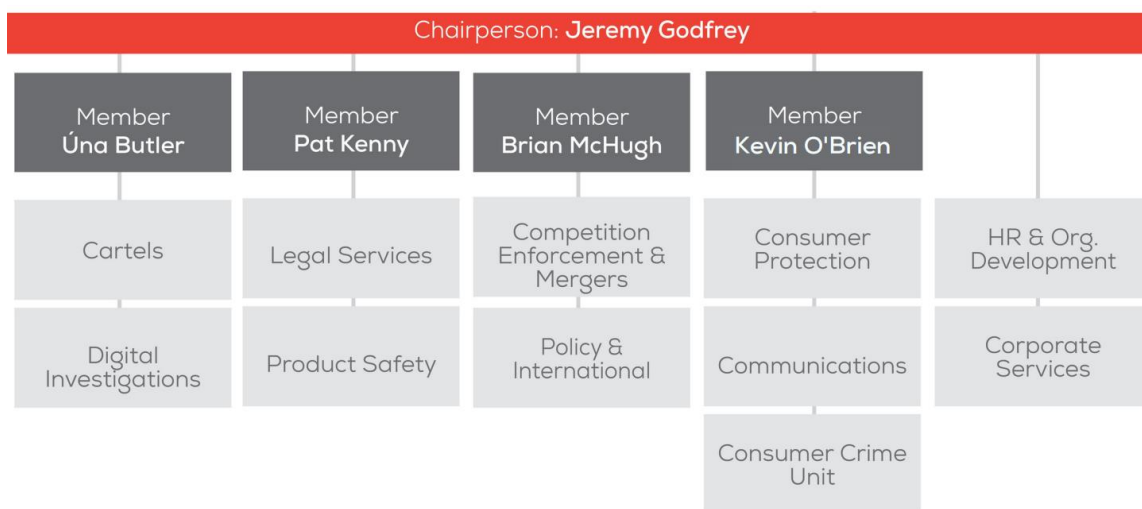
Konkurencijos komisija įsteigta 2014 m. spalio 31 d., sujungus Nacionalinę vartotojų agentūrą (*National Consumer Agency*) ir Konkurencijos tarnybą (*Competition Authority*)⁴. Konkurencijos ir vartotojų apsaugos įstatyme⁵ nustatyta, kad Konkurencijos komisija vykdo šias pagrindines funkcijas:

- skatina konkurenciją;
- skatina ir saugoja vartotojų interesus bei gerovę;
- savo iniciatyva arba gavusi bet kurio asmens skundą atlieka tyrimą dėl bet kokio galimo pažeidimo, susijusio su jos kuruojamomis sritimis (konkurencija, vartotojų apsauga ir kt.);
- užtikrina atitinkamų teisės aktų nuostatų vykdymą;
- skatina laikytis atitinkamų teisės aktų nuostatų, įskaitant pranešimų, kuriuose pateikiamos praktinės rekomendacijos, kaip tų nuostatų laikytis, skelbimą.

Konkurencijos komisijos darbui vadovauja pirmininkas (atsakingas už įstaigos veiklos organizavimą ir valdymą), taip pat skiriami Konkurencijos komisijos nariai (nuolat pareigas einančių Konkurencijos komisijos narių, įskaitant pirmininką, skaičius negali būti mažesnis negu du, bet ne didesnis kaip šeši).

Konkurencijos komisijos nariai įdarbinami pagal Viešųjų paslaugų valdymo (įdarbinimo ir paskyrimų) įstatymą, viešo konkurso būdu. Į pareigas juos skiria verslo, prekybos ir užimtumo ministras. Kadencijos trukmė negali būti ilgesnė nei penkeri metai. Ministro sprendimu paskyrimas gali būti pratęstas, bet ne ilgesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiui⁶.

Konkurencijos komisijos pirmininkas ir nariai sudaro kolegialią sprendimų priėmimo komisiją, nariai taip pat prižiūri keletą atskirų sričių (skyrių)⁷. Konkurencijos komisijos pirmininko ir narių kuruojamos veiklos sritys pateikiamos 1 paveiksle (anglų k.).

1 pav. Airijos konkurencijos ir vartotojų apsaugos komisijos organizacinė struktūra

Šaltinis – Konkurencijos ir vartotojų apsaugos komisija⁸

³ *Competition and Consumer Protection Commission*: <https://www.gov.ie/en/organisation/15341907-competition-and-consumer-protection-commission-ccpc/>

⁴ *About us*: <https://www.ccpc.ie/consumers/about/about-us/>

⁵ *Competition and Consumer Protection Act 2014*: <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2014/act/29/enacted/en/html>

⁶ *Competition and Consumer Protection Commission. Annual Report (1 January 2021 – 31 December 20)*: <https://www.ccpc.ie/consumers/wp-content/uploads/sites/2/2022/07/2022.07.25-CCPC-Annual-Report-2021-Final.pdf>

⁷ *About us*: <https://www.ccpc.ie/consumers/about/about-us/>

⁸ *Our structure*: <https://www.ccpc.ie/consumers/wp-content/uploads/sites/2/2022/08/Org-Chart-Aug-2022.pdf>

Konkurencijos komisija ne vėliau kaip iki kiekvienų metų birželio 30 d. parengia ir pateikia verslo, prekybos ir užimtumo ministrui ataskaitą apie savo veiklą praėjusiais metais, o ministras, gavęs metinę ataskaitą, kuo greičiau pasirūpina, kad jos kopijos būtų pateiktos visiems Parlamento rūmams (Nacionalinį Parlamentą Airijoje sudaro aukštieji rūmai – Senatas, žemieji rūmai – Atstovų Rūmai ir Prezidentas).

Konkurencijos komisija, ministro prašymu, rengia siūlymus, konsultuoja, teikia rekomendacijas vyriausybei, bet kuriam ministrui, viešajai įstaigai ar institucijai dėl bet kurio klausimo, galinčio turėti įtakos vartotojų apsaugai ir (ar) konkurencijai. Taip pat ministras gali prašyti atlikti tyrimą, susijusį su vartotojų apsauga ir gerove arba konkurencija.

Konkurencijos komisija turi visus įgaliojimus, kurie būtini jos funkcijoms vykdyti: gali atlikti tyrimus, analizes ir apklausas, susijusias su finansinių paslaugų teikimu vartotojams (rinkti ir kaupti informaciją, skelbti tokių tyrimų, analizių ar apklausų rezultatus), raštiškai pareikalauti, kad bet kuris asmuo, kuris, manoma, turi informacijos arba kontroliuoja įrašą ar kitą daiktą, susijusį su tyrimu, analize ar apklausa, juos pateiktų, arba atvyktų į Konkurencijos komisiją.

Pažymėtina, kad asmeniui, kuris tyčia trukdo Konkurencijos komisijai vykdyti jai pavestas funkcijas, be pateisinamos priežasties nevykdo reikalavimų arba sąmoningai pateikia melagingą, klaidinančią informaciją, gali būti skirta bauda arba laisvės atėmimas⁹.

Austrija

Austrijos federalinė konkurencijos tarnyba (vok. *Bundeswettbewerbsbehörde*) (toliau – Konkurencijos tarnyba) įsteigta 2002 m. liepos 1 d. Tai nepriklausoma ir savarankiška institucija prie Austrijos federalinės mokslo, mokslinių tyrimų ir ekonomikos ministerijos.

Konkurencijos tarnyba atlieka tyrimus dėl galimų antimonopolinės ir Europos konkurencijos teisės pažeidimų. Institucijai vadovauja Konkurencijos generalinis direktorius¹⁰. Konkurencijos tarnybos organizacinė struktūra pateikiama 2 paveiksle (anglų k.).

2 pav. Austrijos federalinės konkurencijos tarnybos organizacinė struktūra

Šaltinis – Federalinė konkurencijos tarnyba¹¹

⁹ Competition and Consumer Protection Act 2014: <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2014/act/29/enacted/en/html>

¹⁰ Federal Competition Authority: https://www.bwb.gv.at/en/federal_competition_authority

¹¹ Organisation Chart: https://www.bwb.gv.at/fileadmin/user_upload/Organigramm_09.01.2023_en_final.pdf

Konkurencijos tarnybos veiklos modelis, užduotys ir kompetencijos nustatytos Konkurencijos įstatyme¹². Institucijos generalinį direktorių skiria Federalinis prezidentas Federalinės vyriausybės siūlymu penkerių metų kadencijai (gali būti skiriamas pakartotinai). Prieš Federalinės vyriausybės pasiūlymą, federalinis skaitmeninių ir ekonomikos reikalų ministras skelbia bendrąjį konkursą.

Generaliniu direktoriumi gali būti skiriamas asmuo, kuris:

- pagal asmenines savybes ir profesinius įgūdžius yra tinkamas eiti šias pareigas;
- yra įgijęs teisės arba ekonomikos srities išsilavinimą;
- turi ne mažesnę kaip 5 metų profesinę patirtį konkurencijos teisės srityje.

Pažymėtina, kad yra nustatyti apribojimai, kada asmuo negali būti skiriamas generaliniu direktoriumi. Pavyzdžiui, per pastaruosius ketverius metus buvo federalinės vyriausybės, žemės vyriausybės ar valstybės sekretorius ir kt.

Generalinis direktorius savo pareigų vykdymo laikotarpiu negali užsiimti jokia kita veikla, kuri trukdo jam vykdyti savo pareigas arba gali kelti abejonių dėl jo visiško nešališkumo, kelia grėsmę kitiems esminiams jo pareigų interesams. Jei generalinis direktorius atsistatydina iš pareigų, per vienerius metus po atsistatydinimo jis nedalyvauja jokiose vykdymo užtikrinimo procedūrose, kurios galėtų sukelti interesų konfliktą su jo ankstesne veikla.

Generalinis direktorius nustoja eiti pareigas:

- kadencijos pabaigoje, jei nepaskiriamas naujai kadencijai;
- nutraukus darbo santykius;
- pašalinus iš pareigų;
- perkeltiant arba išleidžiant į pensiją.

Federalinis prezidentas Federalinės vyriausybės siūlymu atleidžia generalinį direktorių iš pareigų, jeigu jis:

- yra kaltas dėl tokio pobūdžio ar sunkumo nusižengimo, kad tolesnis jo pareigų vykdymas pakenktų tarnybos interesams;
- to prašo raštu;
- negali eiti generalinio direktoriaus pareigų dėl savo fizinės ar psichinės būklės (neveiknumo) ir, tikėtina, negalės grįžti į savo pareigas.

Generalinio direktoriaus darbo santykiai baigiasi ne vėliau kaip tų metų, kuriais jam sukanka 70 metų, pabaigoje.

Konkurencijos tarnyba reguliariai, bet ne rečiau kaip kartą per metus, skelbia savo veiklos ataskaitą, kurią federalinis skaitmeninių ir ekonomikos reikalų ministras teikia Nacionalinei tarybai.

Belgija

Belgijos konkurencijos tarnyba (pranc. *Autorité Belge de la Concurrence*) (toliau – Konkurencijos tarnyba) yra nepriklausoma administracinė institucija, turinti juridinio asmens statusą, Įstaiga pradėjo veiklą 2013 m. rugsėjo 6 d.

Konkurencijos tarnyba tiria konkurenciją ribojančius veiksmus Belgijoje. Savo iniciatyva arba skundo pareiškėjo prašymu tiriami visi konkurencijos iškraipymo atvejai, neatsižvelgiant į konkretų verslą ar ūkio subjektų valstybinį ir (arba) privatų statusą. Institucija gali imtis laikinųjų priemonių neatidėliotinais atvejais, taip pat skelbti draudimus ar skirti baudas.

Kartu su funkcijomis ir įgaliojimais, susijusiais su susijungimais, konkurenciją ribojančiais veiksmais, Konkurencijos tarnyba skatina geresnį konkurencijos teisės išmanymą (teikia nuomones dėl reguliavimo iniciatyvų, prisideda prie teisės aktų rengimo, bendradarbiauja atliekant tyrimus, kt.).

Pažymėtina, kad Konkurencijos tarnyba neturi jurisdikcijos nagrinėti nesąžiningos prekybos veiksmų, kurie pažeidžia įprastą sąžiningą komercinę praktiką, įskaitant vartotojų apsaugą

¹² *Wettbewerbsgesetz (Federal Law Consolidated: Complete Legislation for Competition Act, version of 01/31/2023):*
<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20001898>

(pavyzdžiui, nuostolingi pardavimai, viešieji aukcionai ir kt.). Tokias bylas nagrinėja bendrosios kompetencijos teismai¹³.

Konkurencijos tarnybai vadovauja valdyba, kuri, be kita ko, yra atsakinga už kasdienį institucijos valdymą, prioritetų ir valdymo sąlygų nustatymą, konkurencijos taisyklių taikymo gairių rengimą. Valdybą sudaro pirmininkas, generalinis konkurencijos prokuroras, vyriausiasis patarėjas ir vyriausiasis ekonomistas.

Konkurencijos tarnybą sudaro Tyrimų tarnyba (Tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo tarnyba) ir sprendimus priimančias organas (Konkurencijos kolegija). Visose pažeidimų bylose, kurių Tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo tarnyba neišsprendžia arba neužbaigia, taip pat visose nesupaprastintose koncentracijų kontrolės procedūrose sprendimus priima Konkurencijos kolegija.

Konkurencijos kolegijai pirmininkauja Konkurencijos tarnybos pirmininkas. Kiekvienoje byloje Konkurencijos kolegiją sudaro pirmininkas ir du vertintojai (skiriama abėcėlės tvarka).

Tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo tarnybai vadovauja generalinis konkurencijos prokuroras. Kiekvienai pradėtai tyrimo bylai paskiriama Tyrimų ir baudžiamojo persekiojimo tarnybos darbuotojų grupė, kuriai vadovauja konkurencijos prokuroras. Šios tarnybos darbuotojai, generaliniam konkurencijos prokurorui paprašius, taip pat atlieka informacijos paiešką ir neoficialių skundų analizę, siekdami nustatyti galimas tyrimo bylas.

Konkurencijos tarnybos organizacinė struktūra pateikiama 3 paveiksle (anglų k.).

3 pav. Belgijos konkurencijos tarnybos organizacinė struktūra

Šaltinis – Konkurencijos tarnyba¹⁴

Konkurencijos tarnybos vadovo kadencija trunka šešerius metus. Pirmininkas gali eiti pareigas, kol bus paskirtas jį pakeisiantis asmuo. Keturi valdybos narius ir 20 vertintojų (dirbančius ne visą darbo dieną, iš kurių du, parinkti abėcėlės tvarka pagal kalbų grupę, kartu su pirmininku arba vertintoju pavaduotoju sudaro Konkurencijos kolegiją, kuri priima galutinius sprendimus oficialiose pažeidimų arba koncentracijų kontrolės procedūrose) skiria vyriausybė ekonomikos ministro siūlymu po surengto atrankos egzamino.

Kiekvienais metais valdyba pateikia memorandumą dėl prioritetų ekonomikos ministrui, kuris gali teikti neprivalomas rekomendacijas. Pirmininko ir kitų valdybos narių veiklą kas dvejus metus įvertina ekonomikos ministras, kuris kiekvienam iš jų turi teisę teikti neprivalomas rekomendacijas.

¹³ About us: <https://www.belgiancompetition.be/en/about-us>

¹⁴ The structure of the Belgian Competition Authority: <https://www.belgiancompetition.be/en/about-us>

Nors rekomendacijos nėra privalomos, tačiau į jų įgyvendinimą atsižvelgiama, jei pirmininkas ar valdybos nariai pageidauja, kad būtų pratęsti jų įgaliojimai (galima pratęsti vieną kartą)¹⁵.

Bulgarija

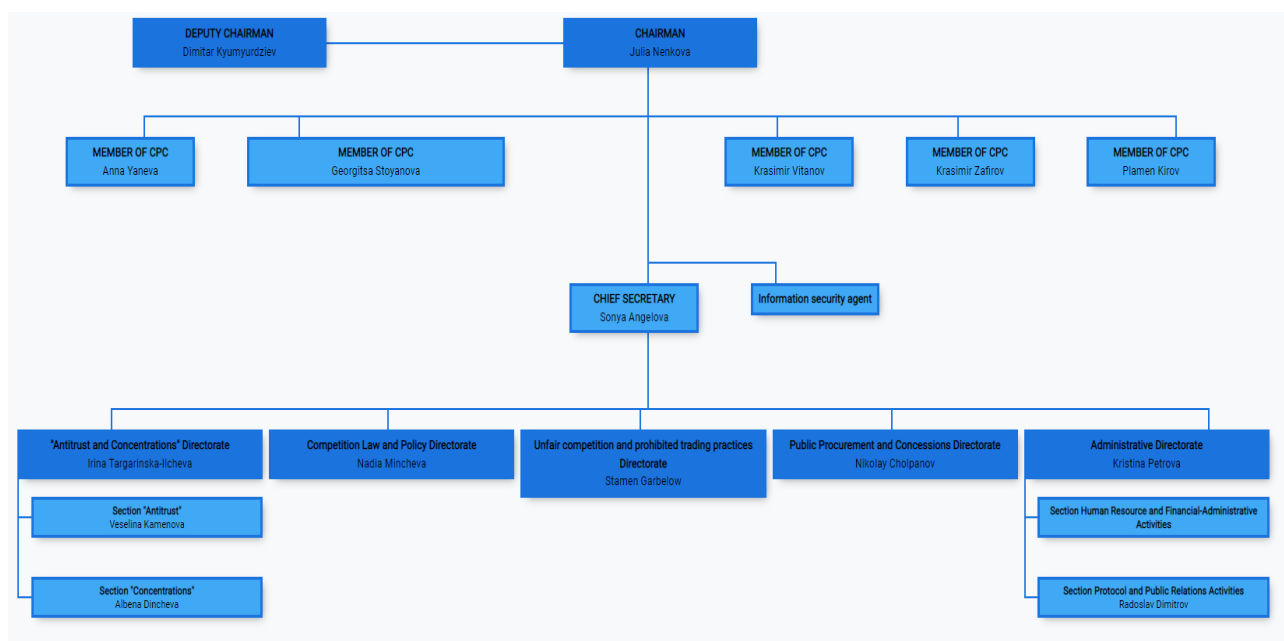
Bulgarijos konkurencijos apsaugos komisija (bulg. *Комисия за защита на конкуренцията*) (toliau – Konkurencijos komisija) yra įgaliota užtikrinti Konkurencijos apsaugos įstatymo, Viešųjų pirkimų įstatymo ir Koncesijų įstatymo vykdymą. Vykdydama savo įgaliojimus, Konkurencijos komisija turi teisę taikyti laikinąsias apsaugos priemones¹⁶.

Konkurencijos apsaugos įstatyme¹⁷ nustatyta, kad Konkurencijos komisija yra savarankiška institucija, o jos veikla finansuojama iš valstybės biudžeto lėšų. Institucijos vadovybę sudaro septyni nariai, įskaitant pirmininką, pirmininko pavaduotoją ir penkis narius, kuriuos septynerių metų kadencijai skiria ir atleidžia Bulgarijos Respublikos Nacionalinis Susirinkimas. Konkurencijos komisijos nariai renkami po viešos procedūros ir negali būti iš karto perrenkami dar vienai kadencijai.

Konkurencijos komisijos pirmininkas vadovauja įstaigos darbui, jis turi būti kvalifikuotas teisininkas (turėti teisinį išsilavinimą ir ne mažesnę kaip dešimties metų teisinio darbo patirtį) bei privalo atitikti kitus šiai pareigybei keliamus reikalavimus.

Konkurencijos komisijos pirmininko pavaduotojas ir nariai yra Bulgarijos piliečiai, turintys aukštąjį teisinį arba ekonominį išsilavinimą ir ne trumpesnę kaip penkerių metų darbo patirtį pagal specialybę, pasižymintys aukštomis profesinėmis ir moralinėmis savybėmis, neturi būti nuteisti už tyčinius nusikaltimus. Eidami pareigas, jie negali užimti kitų apmokamų pareigų, išskyrus mokslinę, pedagoginę ar arbitražo veiklą.

Konkurencijos komisijos organizacinė struktūra pateikiama 4 paveiksle (anglų k.).

4 pav. Bulgarijos konkurencijos apsaugos komisijos organizacinė struktūra

Šaltinis – Konkurencijos apsaugos komisija¹⁸

¹⁵ GCR. Belgian Competition Authority: <https://globalcompetitionreview.com/insight/enforcer-hub/2022/organization-profile/belgian-competition-authority>

¹⁶ Commission: <https://www.cpc.bg/en/commission>

¹⁷ Law on Protection of Competition: <https://www.cpc.bg/media/legislation/By-Laws/CPCLAW.pdf>

¹⁸ Structure: <https://www.cpc.bg/en/structure>

Konkurencijos komisija ne vėliau kaip iki einamųjų metų gegužės 30 d. parengia ir pateikia metinę veiklos ataskaitą (už praėjusius kalendorinius metus) Bulgarijos Respublikos Nacionaliniam Susirinkimui. Ataskaita taip pat turi būti paskelbta Konkurencijos komisijos interneto svetainėje.

Čekija

Čekijoje konkurencijos apsaugą instituciškai užtikrina Konkurencijos apsaugos tarnyba (ček. *Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže*) (toliau – Konkurencijos tarnyba). Institucija šiuo pavadinimu pradėjo veiklą 1996 m. lapkritį, tęsdama buvusios Konkurencijos ministerijos veiklą¹⁹.

Konkurencijos tarnybos misija – užtikrinti, kad elgesys rinkoje atitiktų konkurencijos taisykles ir būtų naudingas vartotojams. Siekdama šio tikslo, Konkurencijos tarnyba:

- skatina konkurentus elgtis laikantis konkurencijos teisės principų;
- užkerta kelią konkurenciją iškreipiantiems veiksams (karteliniams susitarimams, piktnaudžiavimui dominuojančia padėtimi ir pan.);
- suteikia galimybę ūkio subjektams ištaisyti savo neteisėtus veiksmus, kurie iki šiol neturėjo didelio poveikio rinkai.

Konkurencijos tarnyba prižiūri viešųjų pirkimų ir koncesijų skyrimo procedūras, taip užtikrindama didesnę viešųjų išlaidų skaidrumą (tikrina viešųjų pirkimų pareigūnų (perkančiųjų organizacijų) veiksmus, vykdo jų priežiūrą, dalyvauja kuriant ir keičiant viešųjų pirkimų ir koncesijų teisės aktus). Institucija taip pat vykdo priežiūrą pagal Didelės įtakos rinkoje įstatymą, siekdama nustatyti tinkamus prekybos tinklų ir jų tiekėjų santykius, panaikinti nesąžiningos prekybos praktiką (nesubalansuoti sutartiniai susitarimai, veiklos rezultatų gavimas be kitų tinkamų aplinkybių ir kt.)²⁰.

Konkurencijos tarnybos kompetenciją apibrėžia Konkurencijos apsaugos įstatymas su pakeitimais²¹. Be įgaliojimų, numatytų šiame ir kituose įstatymuose, Konkurencijos tarnyba:

- prižiūri, ar ir kaip įmonės vykdo iš Konkurencijos statymo kylančias prievoles arba pagal šį įstatymą priimtus sprendimus;
- prižiūri, ar valdžios institucijos neiškraipo konkurencijos;
- skelbia pranešimus apie koncentraciją ir įsigaliojusius institucijos priimtus sprendimus.

Konkurencijos tarnyba yra visiškai nepriklausoma centrinė administracinė institucija, kuriai vadovauja pirmininkas – vyriausybės siūlymu jį skiria Čekijos Respublikos Prezidentas. Pirmininko kadencija trunka šešerius metus (negali būti skiriamas daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės). Konkurencijos tarnybos pirmininkas negali būti jokios politinės partijos ar politinio judėjimo narys.

Konkurencijos tarnyba yra suskirstyta į 3 skyrius (Konkurencijos skyrius, Viešųjų pirkimų skyrius, Teisėkūros ir viešojo reguliavimo skyrius), kuriems vadovauja pirmininko pavaduotojai. Pirmininkui tiesiogiai pavaldūs 2-osios instancijos sprendimų priėmimo konkurencijos ir viešųjų pirkimų srityje departamentas, Ekonomikos departamentas ir pirmininko biuras. Konkurencijos tarnyboje dirba apie 230 darbuotojų, daugiausia – teisininkai ir ekonomistai²².

Danija

Konkurencijos ir vartotojų teisių apsaugos tarnyba (dan. *Konkurrence-og Forbrugerstyrelsen*) (toliau – Konkurencijos tarnyba) yra Danijos pramonės, verslo ir finansų ministerijai pavaldi

¹⁹ Establishment of the office: <https://www.uohs.cz/en/about-the-office/history-of-the-office.html>

²⁰ Mission and competencies: <https://www.uohs.cz/en/about-the-office.html>

²¹ 143/2001 Coll. ACT of 4 April 2001 on the Protection of Competition and Amending Certain Acts: https://www.uohs.cz/download/Legislativa/HS/CR/Act-143_2011_2019_01.pdf

²² Establishment of the office: <https://www.uohs.cz/en/about-the-office/history-of-the-office.html>

vyriausybinių agentūrą²³. Konkurencijos tarnyba ir Danijos konkurencijos taryba (toliau – Taryba) kartu sudaro nepriklausomą konkurencijos instituciją²⁴.

Konkurencijos tarnyboje dirba apie 250 darbuotojų, institucijai vadovauja generalinis direktorius, taip pat skiriami trys pavaduotojai. Konkurencijos tarnybos funkcijoms vykdyti sukurta administracinė struktūra, susidedanti iš skirtingų skyrių, atsižvelgiant į veiklos pobūdį²⁵.

Pagal Danijos konkurencijos įstatymą²⁶ pramonės, verslo ir finansų ministras skiria Tarybą ir Konkurencijos tarnybos generalinį direktorių (generalinis direktorius skiriamas pasikonsultavus su Taryba).

Tarybą sudaro septyni nariai:

- 4 nariai, turintys išvalgų konkurencijos klausimais ar kitą atitinkamą akademinį išsilavinimą;
- 2 nariai, turintys patirties verslo valdymo srityje;
- 1 narys, turintis specialių žinių vartotojų reikalų srityje.

Tarybos narių kadencijos trukmė negali būti ilgesnė nei 4 metai, tačiau jie gali būti skiriami pakartotinai eiti pareigas. Pažymėtina, kad Tarybos nariai gali dirbti kitą darbą tik tuo atveju, jeigu jis yra suderinamas su einamomis pareigomis Taryboje.

Iš paskirtų Tarybos narių išrenkamas pirmininkas ir vienas pirmininko pavaduotojas (skiria pramonės, verslo ir finansų ministras, nuolatinei pareigai einančių pavaduotojų skaičius negali būti didesnis nei keturi). Tarybos nariai ir jų pavaduotojai skiriami pagal jų asmenines ir profesines savybes, nesivadovaujant jokios institucijos nurodymais.

Pramonės, verslo ir finansų ministras taip pat skiria patariamąjį komitetą, sudarytą iš ne daugiau kaip dešimties narių, kurie, kaip grupė, turi išsamių žinių apie privačias ir viešąsias įmones, teisinius, ekonominius, finansinius ir vartotojų klausimus (skyrimo laikotarpis negali būti ilgesnis nei 10 metų, tačiau, atsižvelgiant į verslo ir kitų organizacijų siūlymus, pakartotinai nariai gali būti paskirti ne ilgesniam nei 4 metų laikotarpiui).

Konkurencijos tarnyba yra atskaitinga pramonės, verslo ir finansų reikalų ministrui, kuriam iki finansinių metų pabaigos privalo pateikti ataskaitą už praėjusių metų veiklą.

Bendrai Konkurencijos tarnybos veikla apima: konkurencijos klausimus (Danijos konkurencijos įstatymo pažeidimai, didelių įmonių susijungimai, konkurencijos sąlygų įvairiuose rinkos sektoriuose tyrimai ir kt.)²⁷, vartotojų klausimus (vartotojų apsaugos įstatymų vykdymas, vartotojų ir įmonių sąveikos skatinimas, naujos vartotojų politikos ir reguliavimo rengimas, vartotojų skundų nagrinėjimas, rinkų analizė, informacijos teikimas vartotojams ir įmonėms)²⁸, taip pat vandens sektoriaus reguliavimo²⁹ ir viešųjų pirkimų klausimus³⁰.

Konkurencijos tarnyba kasmet tiria daugiau nei 100 bylų dėl galimo Konkurencijos įstatymo pažeidimų. Vertinant, ar nagrinėti galimą pažeidimą, remiamasi šiais kriterijais:

- įstatymo pažeidimo sunkumas;
- numatomas poveikis rinkai, konkurencijos kultūrai ir visai ekonomikai;
- ar byla susijusi su klausimu, kuris anksčiau nebuvo išaiškintas teisinėje praktikoje;
- numatomos darbo valandų sąnaudos konkrečiai bylai nagrinėti.

Pirmieji trys kriterijai yra susiję su priežastimis, dėl kurių reikia tęsti bylos nagrinėjimą, o paskutinis kriterijus – su išlaidomis, susijusiomis su bylos nagrinėjimu. Konkurencijos tarnyba nustato bylos nagrinėjimo prioritetus, atsižvelgdama į bendrą visų minėtų kriterijų vertinimą. Pažymėtina, kad galimas pažeidimas neprivalo atitikti visų kriterijų, kad Konkurencijos tarnyba imtųsi jį nagrinėti. Pastarasis kriterijus dažniausiai yra svarbus, jei byla pagal pirmuosius tris kriterijus įvertinama palyginti mažai. Tokiais atvejais Konkurencijos tarnyba visų pirma sprendžia, ar bylai reikia

²³ About us: <https://www.en.kfst.dk/about-us/>

²⁴ Tasks: <https://www.en.kfst.dk/about-us/tasks/>

²⁵ Organisation: <https://www.en.kfst.dk/about-us/organisation/>

²⁶ The Danish Competition Act (Consolidation Act No. 360 of 4 March 2021):

<https://www.en.kfst.dk/media/hfpm2rrj/the-danish-competition-act.pdf>

²⁷ Competition Issues: <https://www.en.kfst.dk/competition/>

²⁸ Consumer Issues: <https://www.en.kfst.dk/consumer/>

²⁹ Danish Water Regulatory Authority: <https://www.en.kfst.dk/water-regulation/>

³⁰ Public Procurement: <https://www.en.kfst.dk/public-procurement/>

neproporcingai daug išteklių, palyginti su jos ekonomine svarba, rimtumu ir svarba iš esmės. Ir atvirkščiai, jei byla susijusi su rimtu pažeidimu, kuris turi didelę reikšmę rinkai, arba iš esmės yra labai svarbus, paprastai ji yra nagrinėjama, nepaisant reikalingų didelių išteklių.

Konkurencijos tarnyba stebi Danijos rinkas: renka, analizuoja ir skleidžia informaciją konkurencijos bei vartotojų teisių apsaugos klausimais. Analizės gali būti atliekamos atsižvelgiant į konkrečius politinius reikalavimus arba pačios Konkurencijos tarnybos iniciatyva³¹.

Estija

Estijos konkurencijos tarnyba (est. *Konkurentsiamet*) (toliau – Konkurencijos tarnyba) vykdo teisės aktais jai pavestas užduotis konkurencijos srityje, taip pat kitas funkcijas, susijusias su šiomis reguliuojamomis rinkomis:

- vidaus ir regionine elektros energijos rinka;
- vidaus ir regionine gamtinių dujų rinka;
- centralizuoto šilumos tiekimo rinka;
- viešuoju vandens tiekimu ir nuotekų tvarkymu;
- pašto paslaugomis (visų pirma universaliųjų pašto paslaugų reguliavimas);
- uostais (skundų nagrinėjimas);
- oro uostais (ginčų, susijusių su oro uostų mokesčiais, ir oro uostų naudotojų skundų nagrinėjimas);
- geležinkeliais (leidimų veiklai išdavimas, konkurencinės situacijos stebėseną, nesąžiningo elgesio panaikinimas ir skundų dėl naudojimosi geležinkelių infrastruktūra sąlygų nagrinėjimas);
- žemės ūkio ir maisto produktų (nesąžiningos prekybos praktikos tiekimo grandinėje priežiūra);
- nemokumo srityje (bankrutuojančio skolininko, jo artimųjų giminaičių ir bankroto administratoriaus priežiūra)³².

Konkurencijos tarnyba priklauso Teisingumo ministerijos valdymo sričiai³³, institucijai vadovauja generalinis direktorius, taip pat skiriami du pavaduotojai, kurie organizuoja užduočių vykdymą bei pavaduoja generalinį direktorių, kai jo nėra³⁴.

Konkurencijos tarnybos generalinį direktorių kanclerio siūlymu skiria ir atleidžia teisingumo ministras. Institucijos veikla finansuojama iš valstybės biudžeto (biudžeto vykdymą kontroliuoja teisingumo ministras).

Konkurencijos tarnybos funkcijoms vykdyti sukurti atskiri struktūriniai padaliniai (konkurencijos, reguliavimo, nemokumo). Tarnybinių pareigybų sudėtį ir skaičių nustato teisingumo ministras arba jo įgaliotas Konkurencijos tarnybos generalinis direktorius³⁵.

Graikija

Graikijos konkurencijos komisija (angl. *The Hellenic Competition Commission*) (toliau – Konkurencijos komisija) yra nepriklausoma administracinė institucija, turinti administracinį ir finansinį savarankiškumą. Pagrindinis Konkurencijos komisijos tikslas – palaikyti ir (arba) atkurti sveiką konkurencingą rinkos struktūrą, o tai daugiausia pasiekama kovojant su karteliais, vykdam

³¹ Prioritization of tasks: <https://www.en.kfst.dk/about-us/tasks/prioritisation-of-tasks/>

³² *Konkurentsiameti põhimäärus (Statute of the Competition Authority)*:

<https://www.riigiteataja.ee/akt/115112017002?leiaKehtiv>

³³ Activities and structure: <https://www.konkurentsiamet.ee/en/about-us-contacts/organization/activities-and-structure>

³⁴ Management: <https://www.konkurentsiamet.ee/en/management>

³⁵ *Konkurentsiameti põhimäärus (Statute of the Competition Authority)*:

<https://www.riigiteataja.ee/akt/115112017002?leiaKehtiv>

išankstinę susijungimų kontrolę ir įsikišant prieš privačias (taip pat valstybines) bendroves, kurios piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi rinkoje.

Konkurencijos komisija neturi rinkos reguliavimo įgaliojimų įsikišti dėl visų spekuliacijų, susijusių su neteisėtu pelnymusi ir (arba) nesąžiningu didelių kainų nustatymu, išskyrus du atvejus:

- kai tai yra kartelio rezultatas;
- kai tai nustato dominuojanti įmonė, piktnaudžiaujanti dominuojančia padėtimi³⁶ vienoje ar keliose rinkose (naujausia ES ir nacionalinių teismų praktika pernelyg didelių kainų nustatymo srityje yra ypač griežta nacionalinių konkurencijos institucijų atžvilgiu).

Visais kitais spekuliacijos ir (ar) nesąžiningos didelės kainos nustatymo atvejais Prekybos ir vartotojų apsaugos generalinis sekretoriatas turi įgaliojimus taikyti vartotojų apsaugos taisykles.

Konkurencijos komisiją sudaro Konkurencijos generalinis direktoratas, kuris atlieka tyrimus, ir Konkurencijos komisijos plenarinė sesija, kuri priima sprendimus.

Konkurencijos komisiją sudaro aštuoni valdybos nariai: institucijos pirmininkas ir pirmininko pavaduotojas, keturi pranešėjai, dirbantys visą darbo dieną, du nariai, dirbantys ne visą darbo dieną, ir jų pakaitiniai nariai.

Nepažeidžiant dvilypio Konkurencijos komisijos pobūdžio, Konkurencijos komisijos pirmininkas (ir jo pavaduotojas) vadovauja darbuotojams (administracijai), koordinuoja ir vadovauja Konkurencijos komisijos organizacinių padalinių veiklai administracinio veiksmingumo požiūriu, tačiau negali kištis į Konkurencijos generalinio direktorato konkurencijos taisyklių aiškinimą ir taikymą bylos tyrimo etape prieš ją pristatant plenarinėje sesijoje. Pranešėjai ne tik atlieka Konkurencijos generalinio direktorato narių vaidmenį, bet ir rengia prieštaravimo pareiškimus, kurie pateikiami Konkurencijos generalinio direktorato sprendimams priimti. Pranešėjams padeda Konkurencijos generalinio direktorato generalinio direktoriaus paskirti darbuotojai, kurie yra atsakingi už bylų užbaigimą.

Strateginis Konkurencijos generalinio direktorato tikslas – išlaikyti arba atkurti sveiką konkurencingą rinkos struktūrą. Šiuo tikslu generalinio direktoriaus vadovaujamas Konkurencijos generalinis direktoratas nustato ir įvertina konkurenciją ribojančią ar iškraipiančią įmonių veiklą ir imasi būtinų veiksmų, kad būtų pašalintos patekimo į rinkas kliūtys³⁷.

Ispanija

Nacionalinė rinkų ir konkurencijos komisija (isp. *Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia*) (toliau – Konkurencijos komisija) yra institucija, skatinanti ir užtikrinanti tinkamą visų rinkų veikimą vartotojų ir įmonių labui. Tai yra viešoji įstaiga, turinti juridinio asmens statusą. Konkurencijos komisija yra nepriklausoma nuo vyriausybės ir prižiūrima Ispanijos parlamento³⁸.

Konkurencijos komisija pradėjo veiklą 2013 m. spalio 7 d., sujungus anksčiau veikusias šešias priežiūros institucijas: Nacionalinę konkurencijos komisiją, Nacionalinę energetikos komisiją, Telekomunikacijų rinkos komisiją, Nacionalinę pašto sektoriaus komisiją, Valstybinę audiovizualinės žiniasklaidos tarybą, Geležinkelių ir oro uostų reguliavimo komitetą. Reguliavimo ir antimonopolinės institucijos sujungtos siekiant didinti jų nepriklausomumą, užtikrinti teisinį tikrumą, institucinį pasitikėjimą, skatinti ekonomikos modernizavimą vartotojų naudai.

Pagrindinis Konkurencijos komisijos tikslas – užtikrinti, išsaugoti ir skatinti tinkamą veikimą, skaidrumą ir veiksmingą konkurenciją kiekviename rinkoje bei gamybos srityje vartotojų ir naudotojų labui, taip pat sukurti veiksmingą reguliavimą.

Konkurencijos komisija vykdo jai priskirtas funkcijas per Tarybą ir pirmininką, kuris taip pat pirmininkauja Tarybai. Taryba sprendimus priima kolegialiai.

³⁶ Pagal konkurencijos teisę dominuojanti įmonė yra tokia, kurios rinkos dalis konkrečiai apibrėžtoje atitinkamoje rinkoje su pakaitiniais produktais sudaro ne mažiau kaip 40–45 proc.

³⁷ Learn About Us: <https://www.epant.gr/en/enimerosi/learn-about-us.html>

³⁸ What is the CNMC?: <https://www.cnmc.es/en/sobre-la-cnmc/que-es-la-cnmc>

Tarybą sudaro dešimt vyriausybės paskirtų narių, kuriuos teikia Ekonomikos reikalų ir skaitmeninės transformacijos ministerija. Jų kandidatūroms turi pritarti Ispanijos parlamento Ekonomikos reikalų ir skaitmeninės transformacijos komisija, kuri svarsto jų tinkamumą ir galimus interesų konfliktus.

Paskirtų narių kadencija trunka šešerius metus ir negali būti pratęsta. Taryba gali veikti kaip vienas organas arba per komitetą. Šiuo tikslu ji yra sudaryta iš dviejų komitetų: vienas jų skirtas konkurencijos klausimams (Konkurencijos komitetas), kitas – reguliuojamų sektorių priežiūrai (Reglamentavimo priežiūros komitetas). Plenarinę sesiją sudaro visi Tarybos nariai, pirmininkauja – pirmininkas.

Konkurencijos komisija taip pat turi keturis tyrimų direktoratus (Konkurencijos, Energetikos, Telekomunikacijų ir audiovizualinio sektoriaus bei Transporto ir pašto sektoriaus), kurie pavaldūs pirmininkui. Šiuos struktūrinius padalinius papildo Konkurencijos skatinimo departamentas ir Vidaus kontrolės departamentas, prižiūrintis bylas.

Italija

Italijos konkurencijos tarnyba (ital. *Autorità Garante Della Concorrenza e del Mercato*) (toliau – Konkurencijos tarnyba) yra nepriklausoma administracinė institucija, įsteigta 1990 m. spalio 10 d. ir turinti viešosios įstaigos statusą. Institucijos sprendimai priimami tik pagal įstatymus, be vyriausybės ar kitos valdžios institucijos įsikišimo.

Pagrindinė institucijos užduotis – antimonopolinės veiklos užtikrinimas, jai yra suteikti įgaliojimai, iš kurių svarbiausi susiję su nesąžiningos komercinės veiklos, klaidinančios ir neteisėtos lyginamosios reklamos ir interesų konflikto įstatymų taikymo vyriausybės pareigūnams užkardymu.

Institucijos nepriklausomumą sustiprina jos pirmininko ir trijų narių skyrimo tvarka bei išankstinės sąlygos. Jie eina pareigas septynerius metus (negalima pratęsti kadencijos), juos kartu skiria Deputatų Rūmų ir Senato pirmininkai.

Į pareigas skiriamas pirmininkas turi būti nepriklausomas ir įgijęs darbo patirties, eidamas aukštas pareigas, kitose institucijose. Nariai atrenkami iš Valstybės tarybos, Audito rūmų ir Apeliacinio teismo teisėjų, universitetų ekonomikos ar teisės profesorių, nepriekaištingą reputaciją turinčių iškilų ekonomikos sektoriaus asmenybių.

Konkurencijos tarnybos sprendimus kolegialiai priima valdyba balsų dauguma³⁹.

Konkurencijos tarnyba finansuojama iš Italijoje registruotų įmonių, kurių apyvarta viršija 50 mln. EUR ribą, privalomo įnašo. Institucijos finansinės ataskaitos turi būti patvirtintos iki kitų metų balandžio 30 d., o jų auditą atlieka Audito Rūmai⁴⁰.

Konkurencijos tarnyboje dirba 266 darbuotojai. Į šį skaičių įeina visi institucijos žmogiškieji ištekliai, taip pat ir dirbantys nekonkurencinėse srityse (dėl nesąžiningos komercinės veiklos, klaidinančios ir lyginamosios reklamos, interesų konfliktų, nesąžiningų sutarčių sąlygų ir teisėtumo vertinimo)⁴¹.

Kipras

Konkurencijos apsaugos komisija (angl. *Commission for the Protection of Competition*) (toliau – Konkurencijos komisija) įsteigta 1990 m., priėmus Konkurencijos apsaugos įstatymą. 2022 m. vasario 23 d. įsigaliojo naujas Konkurencijos apsaugos įstatymas, kuriame įtvirtinta, kad Konkurencijos komisija yra nepriklausoma Kipro Respublikos konkurencijos institucija.

Konkurencijos komisija turi išimtinę kompetenciją rūpintis darniu rinkos veikimu pagal konkurencijos teisės nuostatas, be jokių antikonkurencinių iškraipymų, siekiant skatinti ekonomikos

³⁹ What the Authority is: <https://en.agcm.it/en/about-us/>

⁴⁰ Who funds the Authority: <https://en.agcm.it/en/about-us/general-information/who-funds-the-authority>

⁴¹ Organization of the offices: <https://en.agcm.it/en/about-us/organization/>

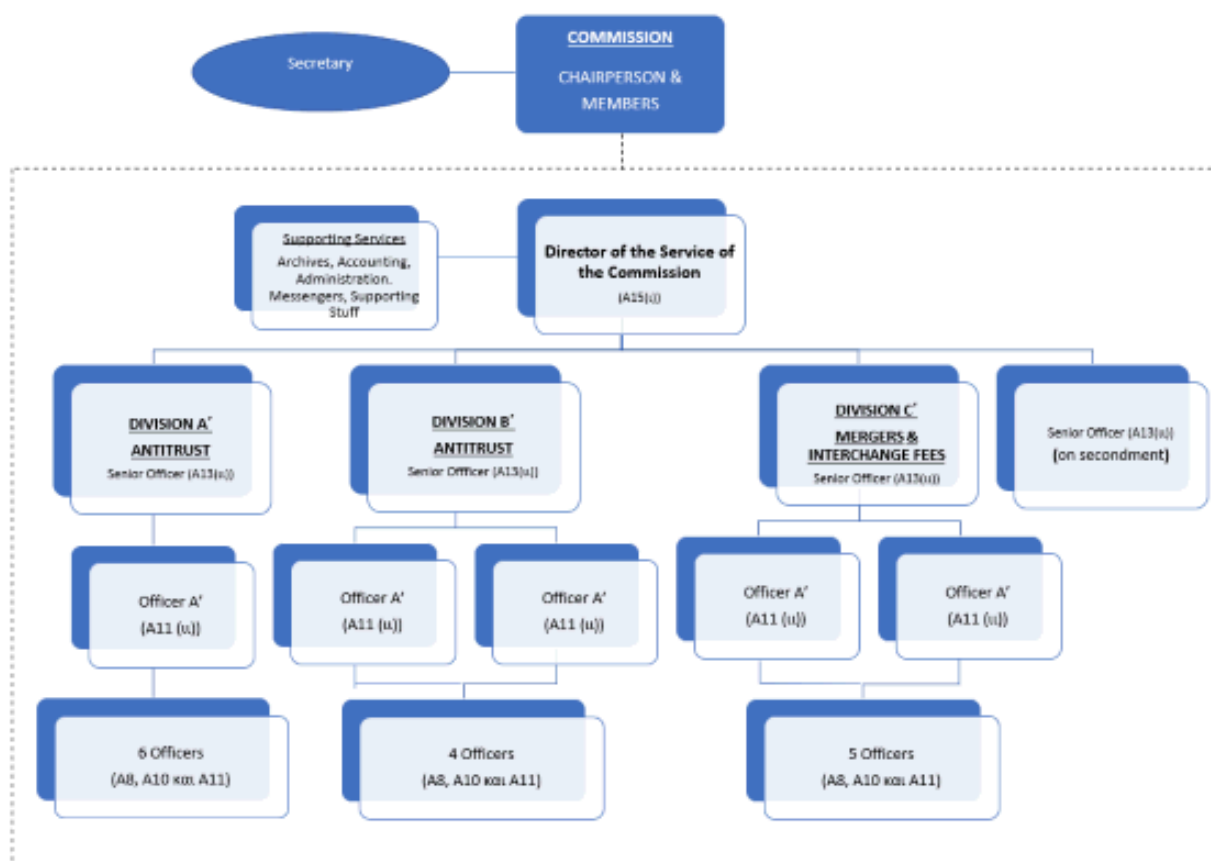
augimą ir socialinę gerovę. Konkurencijos apsaugos įstatyme bei Įmonių koncentracijų kontrolės įstatyme nustatytos taisyklės ir principai, kuriais siekiama užtikrinti veiksmingą konkurenciją Kipro rinkoje. Šiais įstatymais Konkurencijos komisijai pavedama sudaryti sąlygas, kad vartotojams būtų siūlomos aukštesnės kokybės prekės ir paslaugos konkurencingomis kainomis. Tokiu būdu didinamas įmonių našumas ir investicijos, taip pat sudaromos sąlygos moksliniams tyrimams, inovacijoms ir technologinei pažangai.

Konkrečios komisija atlieka tyrimus dėl galimų konkurencijos pažeidimų, konkrečių susitarimų atskiruose ekonomikos sektoriuose, skelbia neoficialias gaires viešosioms įstaigoms dėl savo kompetencijos ir įgaliojimų bei kt. Konkurencijos komisija turi teisę taikyti šias priemones:

- skirti administracinę baudą, atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą ir trukmę;
- reikalauti, kad įmonės ar įmonių asociacija per nustatytą laikotarpį nutrauktų pažeidimą ir vengtų jo pasikartojimo ateityje (jei pažeidimas buvo nutrauktas iki sprendimo priėmimo, Konkurencijos komisija gali priimti deklaratyvų sprendimą, siekdama atgrasančio poveikio);
- nustatyti sąlygas ir elgesio ir (arba) struktūrines teisių gynimo priemones, atsižvelgiant į pažeidimą, būtinas jam nutraukti.

Pažymėtina, kad administracinės baudos taip pat skiriamos už neteisingos, neišsamios, netikslios ar klaidinančios informacijos teikimą arba atsisakymą bendradarbiauti su įmonėmis, verslo asociacijomis ir fiziniiais asmenimis⁴².

Konkrečios komisijai pavestų funkcijų vykdymą užtikrina atskiri struktūriniai padaliniai, kurių darbui vadovauja Konkurencijos komisijos tarnybos direktorius. Konkurencijos komisijos organizacinė struktūra pateikiama 5 paveiksle (anglų k.).

5 pav. Kipro konkurencijos apsaugos komisijos organizacinė struktūra

Šaltinis – Konkurencijos apsaugos komisija⁴³

⁴² Mission: http://www.competition.gov.cy/competition/competition.nsf/page02_en/page02_en?OpenDocument

⁴³ Organization Chart: http://www.competition.gov.cy/competition/competition.nsf/page05_en/page05_en?OpenDocument

Konkurencijos komisijos darbui vadovauja pirmininkas, kurį penkerių metų kadencijai skiria Ministrų Taryba⁴⁴. Taip pat Ministrų Taryba skiria keturis Konkurencijos komisijos narius, kurių kadencijos trukmė – penkeri metai⁴⁵.

Konkurencijos komisijos pirmininkui ir nariams tiesiogiai pavaldus sekretoriatas, padedantis organizuoti darbą, taip pat Komisijos tarnybos direktorius, kuri užtikrina Konkurencijos komisijai pavestų funkcijų vykdymą. Tarnybą sudaro direktorius, vyresnieji pareigūnai, pareigūnai, administracijos pareigūnas, buhalteris, sekretoriatas ir pagalbinis personalas. Visi Tarnybos darbuotojai yra valstybės tarnautojai, jie skiriami pagal Valstybės tarnybos įstatymą. Vienas iš Konkurencijos komisijos tarnybos narių eina Komisijos sekretoriaus pareigas⁴⁶.

Kroatija

Kroatijos konkurencijos agentūra (kroat. *Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja*) (toliau – Konkurencijos agentūra) buvo įsteigta 1995 m. rugsėjo 20 d. Kroatijos parlamento sprendimu ir pradėjo veiklą 1997 m. pradžioje. Konkurencijos agentūra yra nacionalinė konkurencijos institucija – bendroji reguliavimo institucija, atsakinga už konkurenciją visose rinkose.

Konkurencijos agentūros užduotis – užtikrinti, kad įvairūs antikonkurenciniai veiksmai (kainų fiksavimas, piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi ir pan.) būtų nustatomi, vertinami ir atitinkamai už juos baudžiama, jei tai pažeidžia konkurencijos taisykles. Tas pats pasakytina ir apie koncentracijų (susijungimų ir įsigijimų) suderinamumo vertinimą.

Už savo tikslų įgyvendinimą Konkurencijos agentūra atsiskaito Kroatijos parlamentui (praėjusių metų veiklos ataskaita turi būti pateikta iki einamųjų metų birželio 30 d.).

Konkurencijos agentūra negauna finansinių pajamų iš savo veiklos, ji yra finansuojama tik iš Kroatijos Respublikos valstybės biudžeto⁴⁷.

Konkurencijos agentūrai vadovauja Konkurencijos taryba (toliau – Taryba), kurią sudaro 5 nariai (Tarybos pirmininkas, Tarybos pirmininko pavaduotojas ir trys Tarybos nariai), kuriuos penkerių metų kadencijai skiria Kroatijos parlamentas Kroatijos Respublikos Vyriausybės siūlymu. Tarybos pirmininko ir Tarybos narių skyrimo kriterijus ir kadenciją reglamentuoja Konkurencijos įstatymas, o Tarybos pirmininko pavaduotoją Tarybos pirmininko siūlymu renka patys Tarybos nariai⁴⁸.

Pažymėtina, kad 2021 m. balandžio 24 d. įsigaliojusiame Konkurencijos įstatymo pakeitimo įstatyme⁴⁹ nustatyta, kad Kroatijos Respublikos Vyriausybė, siekdama užtikrinti skaidrumą, skelbs viešą kvietimą teikti pasiūlymus dėl kandidatų į Tarybos pirmininkus ir narius. Konkurso metu atrinktus kandidatus Kroatijos Respublikos Vyriausybė pasiūlys Kroatijos parlamentui, kuris priima sprendimą skirti į pareigas.

Taryba sprendžia visus klausimus, patenkančius į Konkurencijos įstatymo ir Įstatymo dėl nesąžiningos prekybos praktikos uždraudimo maisto produktų tiekimo grandinėje tarp įmonių taikymo sritį. Sprendimai priimi Tarybos posėdžiuose ne mažiau kaip trijų balsų dauguma. Kai priimami esminiai sprendimai, posėdyje turi dalyvauti Tarybos pirmininkas arba jo pavaduotojas ir bent du Tarybos nariai⁵⁰.

Konkurencijos agentūros organizacinė struktūra pateikiama 6 paveiksle (anglų k.).

⁴⁴ Chairperson - Loukia N. Christodoulou:

<http://www.competition.gov.cy/competition/competition.nsf/All/A14F537EBD235B70C2257EC0002E9EF0?OpenDocument>

⁴⁵ The Commission: http://www.competition.gov.cy/competition/competition.nsf/page03_en/page03_en?OpenDocument

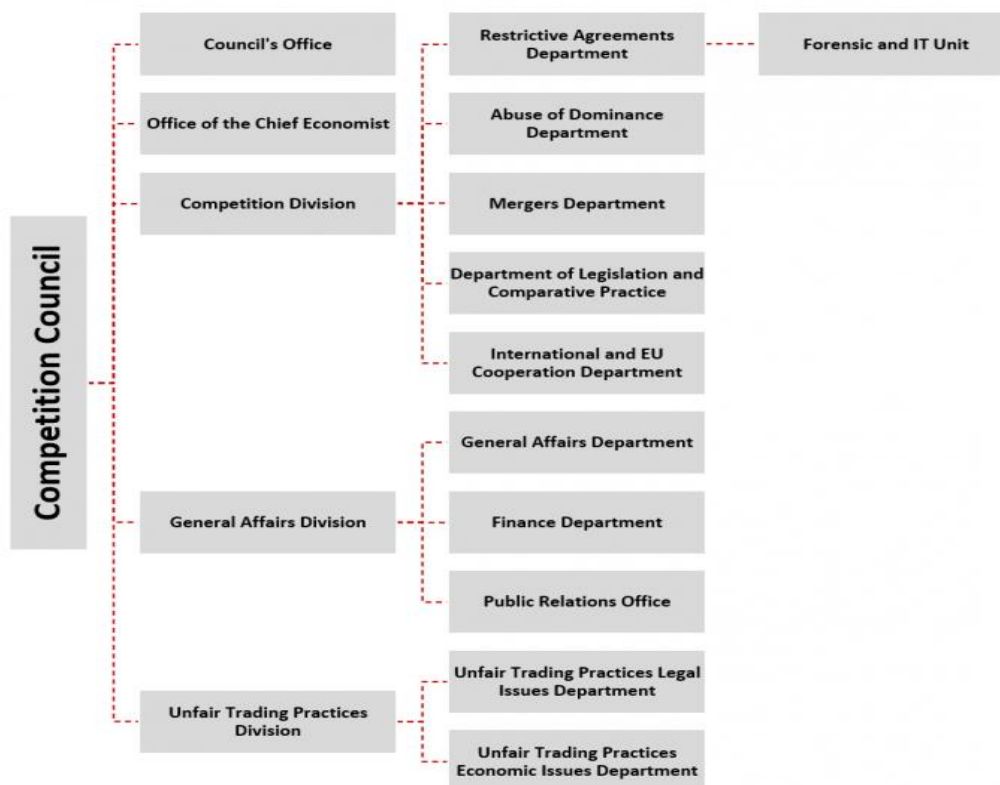
⁴⁶ The Service: http://www.competition.gov.cy/competition/competition.nsf/page04_en/page04_en?OpenDocument

⁴⁷ About us: <https://www.aztn.hr/en/about-us/>

⁴⁸ Competition Council: <https://www.aztn.hr/en/about-us/legal-powers/competition-council/>

⁴⁹ Competition Act: <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads/2015/05/COMPETITION-ACT-2021-consolidated-text-1.pdf>

⁵⁰ Competition Council: <https://www.aztn.hr/en/about-us/legal-powers/competition-council/>

6 pav. Kroatijos konkurencijos agentūros organizacinė struktūra

Šaltinis – Konkurencijos agentūra⁵¹

Latvija

Latvijas konkurencijos taryba (lat. *Konkurences padome*) (toliau – Konkurencijos taryba) yra pavaldi Ministru kabinetai ir veikia pagal Konkurencijos įstatymą⁵² bei kitus norminius teisės aktus. Konkurencijos tarybą steigia Ministru kabinetas, institucinę priežiūrą užtikrina Ekonomikos ministerija.

Pagrindinės veiksmų kryptys:

- draudžiami susitarimai;
- piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi;
- susijungimų kontrolė;
- nesąžininga prekybos praktika;
- viešojo administravimo institucijų sukelti konkurencijos iškraipymai;
- rinkos priežiūra;
- konkurencijos skatinimas⁵³.

Pagrindinis Konkurencijos tarybos tikslas – užtikrinti galimybę kiekvienam rinkos dalyviui vykdyti ūkinę veiklą laisvos ir sąžiningos konkurencijos sąlygomis bei skatinti konkurencijos plėtrą visuose šalies ūkio sektoriuose visos visuomenės labui.

Konkrencijos tarybos uždutys:

- priežiūrėti, kaip laikomasi Konkurencijos įstatyme, kituose norminiuose teisės aktuose ir tarptautiniuose susitarimuose nustatytų draudimų piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi ir draudžiamų susitarimų;

⁵¹ Organizational structure: <https://www.aztn.hr/en/about-us/legal-powers/organizational-structure/>

⁵² Competition Law: <https://likumi.lv/ta/en/en/id/54890-competition-law>

⁵³ The Competition Council of Latvia: <https://www.kp.gov.lv/en>

- prižiūrėti, ar viešojo administravimo subjektai – valstybės, vietos savivaldos institucijos ir joms priklausančios įmonės – netrukdo konkurencijai;
- prižiūrėti, kaip laikomasi Nesąžiningos mažmeninės prekybos įmonių veiklos draudimo įstatymo nuostatų mažmeninės prekybos įmonių ir tiekėjų santykiuose;
- prižiūrėti, kaip laikomasi Reklamos įstatymo taisyklėmis, kai gali būti padaryta atitinkama žala konkurencijai;
- nagrinėti pateiktus pranešimus apie rinkos dalyvių susitarimus ir priimti sprendimus dėl šių susitarimų;
- riboti rinkos koncentraciją, priimti sprendimus dėl rinkos dalyvių susijungimo;
- bendradarbiauti su atitinkamomis užsienio institucijomis pagal institucijos kompetenciją;
- pagal institucijos kompetenciją rengti ir nustatyta tvarka teikti Ekonomikos ministerijai norminių teisės aktų projektus;
- informuoti visuomenę apie Konkurencijos tarybos veiklą ir jos priimtus sprendimus bei skelbti šiuos sprendimus visuomenės informavimo priemonėmis;
- rengti ir teikti išvadas dėl Ministrų kabineto svarstomų norminių teisės aktų projektų, kuriuose tiesiogiai ar netiesiogiai paliečiami konkurencijos apsaugos, palaikymo ar plėtros klausimai;
- teikti raštiškus pasiūlymus ar nuomones (jei reikia) dėl konkurencijos apsaugos, palaikymo ar plėtros principų laikymosi valstybinių ar savivaldybių įmonių (ūkio subjektų) privatizavimo, reorganizavimo ir demonopolizavimo atvejais⁵⁴

Konkurencijos tarybos veikla finansuojama iš valstybės biudžeto. Jos veiklos vykdymą užtikrina įvairūs padaliniai, sekretoriatas, o sprendimus priima Taryba (sudaro trys Konkurencijos tarybos nariai, iš kurių vienas – pirmininkas)⁵⁵. Pažymėtina, kad šiuo metu (2023 m. sausio 25 d. informacija) Konkurencijos tarybą iš viso sudaro keturi nariai, įskaitant pirmininką ir pirmininko pavaduotoją⁵⁶.

Tarybos pirmininko ir narių kadencija yra penkeri metai. Tarybos pirmininkas ir nariai gali būti pakartotinai skiriami į pareigas vieną kartą iš eilės (skiria Ministrų kabinetas). Pasibaigus kadencijai, buvęs Tarybos pirmininkas ar narys eina pareigas tol, kol pradės eiti pareigas po pakartotinio paskyrimo arba jį pakeis naujai paskirtas pirmininkas ar narys.

Tarybos pirmininkas ir nariai yra valstybės tarnautojai, kurių profesinė kvalifikacija leidžia priimti sprendimus konkurencijos klausimais.

Tarybos pirmininkas:

- vadovauja Konkurencijos tarybai, organizuoja jos darbą ir už jį atsako;
- valdo Konkurencijos tarybos finansinius išteklius ir atsako už jų panaudojimą;
- pirmininkauja Konkurencijos tarybos posėdžiams ir juos organizuoja;
- atstovauja Konkurencijos tarybai be jokių specialių įgaliojimų;
- turi teisę duoti tiesioginius nurodymus bet kuriam Konkurencijos tarybos darbuotojui;
- turi teisę duoti tiesioginius nurodymus Konkurencijos tarybos nariams tik organizaciniais klausimais, susijusiais su pareigų vykdymu.

Konkurencijos taryba posėdžiauja uždaruose posėdžiuose, jeigu nenusprendžiama kitaip. Posėdžiai šaukiami pirmininko arba visų tarybos narių reikalavimu. Konkurencijos taryba priima sprendimą, jei už jį balsavo ne mažiau kaip du Tarybos nariai (pasirašo Tarybos pirmininkas).

Pažymėtina, kad Konkurencijos tarybos pareigūnui draudžiama per dvejus metus nuo sprendimų parengimo ar priėmimo, priežiūros, stebėsenos, tyrimo, sankcijų skyrimo ar kitų nustatytų veiksmų atlikimo tiesiogiai ar netiesiogiai tapti privataus asmens, kurio atžvilgiu jis atliko minėtus veiksmus, atstovu. Šis apribojimas yra privalomas kartu su Interesų konflikto prevencijos valstybės tarnautojų veikloje įstatymo nuostatomis⁵⁷.

⁵⁴ *About the Competition Council of Latvia*: <https://www.kp.gov.lv/en/about-competition-council-latvia>

⁵⁵ *Competition Law*: <https://likumi.lv/ta/en/en/id/54890-competition-law>

⁵⁶ *Council*: <https://www.kp.gov.lv/en/departments/council-0>

⁵⁷ *Competition Law*: <https://likumi.lv/ta/en/en/id/54890-competition-law>

Lenkija

Už konkurenciją ir vartotojų apsaugą yra atsakinga valstybinė institucija – Konkurencijos ir vartotojų teisių apsaugos tarnyba (lenk. *Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów*)⁵⁸ (toliau – Konkurencijos tarnyba).

Konkurencijos tarnybos kompetencija apima tyrimus dėl konkurenciją ribojančių veiksmų: piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi ir draudžiamų susitarimų (karteliniai susitarimai). Procedūros gali baigtis sprendimu, kuriuo susijusi įmonė įpareigojama nutraukti atitinkamą veiklą ir sumokėti baudą. Konkurencijos tarnyba taip pat turi įgaliojimus kontroliuoti įmonių susijungimus, kad būtų išvengta dominuojančių subjektų atsiradimo rinkoje.

Kita priežiūros sritis – kolektyvinius vartotojų interesus pažeidžianti veikla. Atlikus tyrimą, gali būti priimtas sprendimas, įpareigojantis ūkio subjektą nutraukti atitinkamą veiklą ir sumokėti baudą. Konkurencijos tarnybos kompetencija vartotojų teisių apsaugos srityje taip pat apima įmonių sudaromų sutarčių patikrinimus: nustatius, kad sutarčių sąlygos pažeidžia vartotojų interesus, neatitinka teisės aktų reikalavimų, nesilaikoma gerosios praktikos, gali būti nustatyti įpareigojimai pakoreguoti atitinkamas sutarčių sąlygas.

Kitos funkcijos yra susijusios su bendrąja gaminių sauga (gali būti taikomas įpareigojimas pašalinti pavojingą gaminį iš rinkos, skirta bauda), degalų kokybės stebėseną ir kontrolę⁵⁹.

Už antimonopolinės ir vartotojų apsaugos politikos formavimą yra atsakingas Konkurencijos tarnybos pirmininkas – institucijos vadovas. Jo skyrimo tvarką, kvalifikacinius reikalavimus, įgaliojimus, funkcijas reglamentuoja Konkurencijos ir vartotojų apsaugos įstatymas⁶⁰.

Konkurencijos tarnybos pirmininką iš asmenų, atrinktų viešo konkurso būdu, skiria Ministras Pirmininkas (Konkurencijos tarnybos pirmininkas pavaldus Ministrui Pirmininkui).

Konkurencijos tarnybos pirmininko pareigas gali užimti asmuo, kuris:

- turi magistro arba lygiavertį išsilavinimą;
- yra Lenkijos pilietis;
- naudojasi visomis viešosiomis teisėmis;
- nėra įsiteisėjęs teismo nuosprendžiu nuteistas už tyčinį nusikaltimą ar baudžiamąjį nusižengimą, tyčinį mokestinį nusikaltimą;
- turi vadybinių gebėjimų;
- turi ne trumpesnę kaip 6 metų darbo stažą, iš kurio ne mažiau kaip 3 metai – vadovaujamo darbo;
- turi kvalifikaciją ir žinių srityse, kurios priklauso tarnybos kompetencijai.

Atranką į Konkurencijos tarnybos pirmininko pareigas vykdo Ministro Pirmininko kanceliarijos vadovo paskirta grupė, sudaryta iš ne mažiau kaip 3 asmenų, kurių žinios ir kompetencija leidžia atrinkti geriausius kandidatus. Vykdam atranką, atsižvelgiama į kandidato profesinę patirtį, žinias, reikalingas atlikti numatytas užduotis, vadovavimo kompetenciją ir kt.

Atrankos metu išrenkami ne daugiau kaip 3 kandidatai, kurie pristatomi Ministro Pirmininko kanceliarijos vadovui. Išrinkus Konkurencijos tarnybos pirmininką, informacija apie tai paskelbiama nedelsiant (arba informuojama, kad nepavyko atrinkti kandidato).

Patvirtinus Konkurencijos tarnybos pirmininką, iš asmenų, atrinktų viešo konkurso būdu, Ministras Pirmininkas paskiria Konkurencijos tarnybos pirmininko pavaduotojus.

Konkurencijos tarnybos pirmininką iš pareigų atleidžia Ministras Pirmininkas (pareigas eina tol, kol bus paskirtas naujas institucijos vadovas). Konkurencijos tarnybos pirmininko pavaduotojus iš pareigų atleidžia Ministras Pirmininkas (Konkurencijos tarnybos pirmininko prašymu)⁶¹.

⁵⁸ Office of Competition and Consumer Protection (UOKiK):

https://www.knf.gov.pl/en/CONSUMERS/Customer_Protection_on_Financial_Services_Market/Office_of_Competition_and_Consumer_Protection

⁵⁹ What we do: https://uokik.gov.pl/what_we_do.php

⁶⁰ Act of 16 February 2007 on Competition and Consumer Protection: <https://uokik.gov.pl/download.php?plik=7618>

⁶¹ Ten pat.

Liuksemburgas

Liuksemburgo konkurencijos tarnyba (pranc. *L'Autorité de la concurrence*) (toliau – Konkurencijos tarnyba) yra nepriklausoma administracinė institucija, kurios paskirtis – užtikrinti laisvą konkurenciją ir tinkamą rinkų veikimą. Ji turi užtikrinti, kad būtų laikomasi nacionalinių ir Europos konkurencijos taisyklių.

Vykdydama savo funkcijas, Konkurencijos tarnyba siekia apsaugoti vartotojų ir įmonių interesus nuo antikonkurencinio elgesio, dėl kurio gali būti ribojama konkurencija. Konkurencijos institucija privalo taikyti sankcijas už antikonkurencinius veiksmus, skirdama baudas ir (arba) periodines baudas. Ji privalo imtis visų būtinų priemonių pažeidimams nutraukti.

Institucija taip pat atlieka svarbų vaidmenį pažeidimų prevencijos srityje: informuoja įmones apie jų atsakomybę, susijusią su konkurencijos teise, kad paskatintų jas nesiimti draudžiamų veiksmų, pavyzdžiui, susitarimų ar piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi⁶².

Pažymėtina, kad Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje 2011 m. spalio 23 d. priimtu įstatymu dėl konkurencijos buvo iš esmės reformuota konkurencijos teisė ir politika. Naujuoju įstatymu, įsigaliojusiu 2012 m. vasario 1 d., buvo pertvarkyta konkurencijos teisės taikymo institucinė sistema ir suteikti nauji įgaliojimai Konkurencijos tarnybai. Šiuo metu Konkurencijos tarnyba yra vienintelė Liuksemburgo konkurencijos institucija (anksčiau veikė dvi institucijos – Konkurencijos tarnyba ir Konkurencijos inspekcija)⁶³.

2022 m. lapkričio 30 d. įstatymu dėl konkurencijos, įsigaliojusiu 2023 m. sausio 1 d., Konkurencijos tarnyba tapo Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės konkurencijos institucija – viešąja įstaiga, atsakinga už nacionalinių ir Europos teisės aktų dėl įmonių susitarimų ir piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi draudimo įgyvendinimą⁶⁴.

Konkurencijos įstatymas⁶⁵ reglamentuoja institucijos sudėtį ir veiklą. Konkurencijos tarnybą sudaro keturi tikrieji nariai (pirmininkas ir trys nariai) bei penki pavaduotojai. Institucija sprendimus priima kolegialiai (sprendimai priimami balsų dauguma). Pirmininkas taip pat vadovauja institucijos veiklai (šaukia posėdžius ir jiems pirmininkauja, užtikrina sklandžią posėdžių eigą ir kt.).

Tarnybos narius ir jų pavaduotojus skiria Didysis kunigaikštis septynerių metų kadencijai, kuri gali būti pratęsta. Paskirtieji nariai negali būti Vyriausybės, Deputatų rūmų, Valstybės tarybos ar Europos Parlamento nariais, taip pat negali užsiimti jokia veikla, nesuderinama su jų pareigomis.

Konkurencijos tarnyba teikia veiklos ataskaitą ekonomikos ministrui ir Deputatų rūmams (su ja taip pat gali susipažinti visi suinteresuoti asmenys). Lėšos, reikalingos institucijos funkcijoms vykdyti, skiriamos iš valstybės biudžeto.

Malta

Maltos konkurencijos ir vartotojų reikalų tarnybos (angl. *Malta competition and consumer affairs authority*) (toliau – Konkurencijos tarnyba) steigimą, kompetencijas, funkcijas reglamentuoja Maltos konkurencijos ir vartotojų reikalų tarnybos įstatymas⁶⁶.

Institucijos funkcijos:

- skatinti ir stiprinti konkurenciją;
- ginti vartotojų interesus ir didinti jų gerovę;
- skatinti savanoriškus standartus ir teikti su standartizavimu susijusias paslaugas;
- skatinti nacionalinę metrologijos strategiją;

⁶² Competition Authority: <https://concurrency.public.lu/fr/conseil-concurrency.html>

⁶³ Organization: <https://concurrency.public.lu/fr/conseil-concurrency/organisation.html>

⁶⁴ Législation: <https://concurrency.public.lu/fr/legislation.html>

⁶⁵ Loi du 23 octobre 2011 relative à la concurrence: <https://concurrency.public.lu/dam-assets/fr/legislation/loi-du-23-octobre-2011-relative-a-la-concurrency-version-coordonnee-du-4-avril-2017.pdf>

⁶⁶ Malta Competition and Consumer Affairs Authority Act: <https://legislation.mt/eli/cap/510/20210831/eng>

- skatinti sklandų techninių reglamentų perkėlimą į nacionalinę teisę ir priėmimą;
- atlikti kitas funkcijas, kurios pavestos pagal šį ar kitus įstatymus ar kitus teisės aktus.

Konkurencijos tarnybos organizacinė struktūra: Valdytojų taryba, Koordinavimo komitetas ir keturi atitinkamas funkcijas vykdančios struktūriniai padaliniai (Konkurencijos tarnyba, Vartotojų reikalų tarnyba, Techninių reglamentų skyrius, Standartų ir metrologijos institutas, kuriems vadovauja generaliniai direktoriai)⁶⁷

Institucijoje įsteigta Valdytojų tarybai (toliau – Valdyba) tenka pagrindinis vaidmuo priimančiam sprendimus. Valdybą sudaro pirmininkas (kartu vadovauja ir institucijos veiklai), kurį skiria ministras⁶⁸, įsitikinęs, kad asmuo turi reikiamą kvalifikaciją ir patirtį. Ministras taip pat skiria ne mažiau kaip septynis ir ne daugiau kaip dešimt kitų narių, iš kurių ne mažiau kaip septyni yra šie asmenys:

- 1) vienas narys, turintis advokato praktikos pažymėjimą, septynerių metų patirtį ir, pageidautina, konkurencijos teisės ir (arba) vartotojų teisės specializaciją;
- 2) vienas narys, turintis patvirtintame universitete įgytą ekonominę išsilavinimą, septynerių metų patirtį ir kvalifikaciją pramonės organizavimo ir (arba) elgsenos ekonomikos srityje;
- 3) vienas narys, turintis pagal Inžinerijos įstatymą išduotą leidimą verstis inžinieriaus profesija, turintis septynerių metų patirtį;
- 4) vienas narys, turintis leidimą verstis farmacininko praktika, turintis septynerių metų patirtį, pageidautina vaistų ir farmacinės veiklos reguliavimo srityje;
- 5) vienas narys, turintis atestuoto buhalterio pažymėjimą ir septynerių metų patirtį;
- 6) vienas narys skiriamas pasikonsultavus su Maltos ekonominės ir socialinės plėtros taryboje veikiančiomis nacionalinėms darbdavių organizacijoms atstovaujančiomis institucijomis;
- 7) vienas narys skiriamas pasikonsultavus su nacionalinėmis vartotojų asociacijomis.

Valdybos narius skiria ministras⁶⁹ vienerių metų kadencijai arba ilgesniam laikotarpiui, kuris gali būti nurodytas paskyrimo dokumente, bet ne ilgiau kaip trejiems metams, ir jie gali būti skiriami pakartotinai.

Sprendžiant, ar asmuo yra tinkamas eiti pareigas, atsižvelgiama į jo patikimumą, kompetenciją, sveiką nuovoką, kad jis galėtų vykdyti su šiomis pareigomis susijusias funkcijas, taip pat įvertinamas galimas interesų konfliktas.

Ministras⁷⁰ gali atleisti Valdybos narį iš pareigų dėl to, kad jis negali atlikti savo pareigų dėl proto, kūno ar bet kokios kitos priežasties arba dėl netinkamo elgesio. Pažymėtina, kad pakartotinis ir nepateisinamas nedalyvavimas posėdžiuose gali būti laikomas netinkamu elgesiu⁷¹.

Nyderlandai

Vartotojų ir rinkų tarnyba (oland. *Autoriteit Consument & Markt*) (toliau – Rinkų tarnyba) yra nepriklausoma reguliavimo institucija, ginanti vartotojų ir įmonių teises. Rinkų tarnyba yra atsakinga už konkurencijos priežiūrą, konkrečių sektorių reguliavimą keliuose sektoriuose ir vartotojų apsaugos įstatymų vykdymą. Pagrindinis tikslas – sukurti vienodas veiklos sąlygas, kuriose visos įmonės veiktų pagal taisykles, o gerai informuoti vartotojai naudotųsi savo teisėmis⁷².

Konkurencijos priežiūros srityje Rinkų tarnyba vertina, kokį poveikį konkurencijai ir vartotojams turi įmonių susijungimai (jei poveikis neigiamas – gali uždrausti sandorį arba nustatyti susijungimo sąlygas). Taip pat imasi veiksmų, jei įmonės nesugeba sąžiningai konkuruoti tarpusavyje, pavyzdžiui, dėl to, kad sudarė susitarimus dėl kainų nustatymo. Ypatingas dėmesys

⁶⁷ About the MCAA: <https://mcaa.org.mt/Section/Content?contentId=1272>

⁶⁸ Ministras, atsakingas už konkurenciją, vartotojų reikalus, standartizaciją, metrologiją ir techninį reguliavimą.

⁶⁹ Ministras, atsakingas už konkurenciją, vartotojų reikalus, standartizaciją, metrologiją ir techninį reguliavimą.

⁷⁰ Ministras, atsakingas už konkurenciją, vartotojų reikalus, standartizaciją, metrologiją ir techninį reguliavimą.

⁷¹ Malta Competition and Consumer Affairs Authority Act: <https://legislation.mt/eli/cap/510/20210831/eng>

⁷² The Netherlands Authority for Consumers and Markets: <https://www.acm.nl/en/about-acm/our-organization/the-netherlands-authority-for-consumers-and-markets>

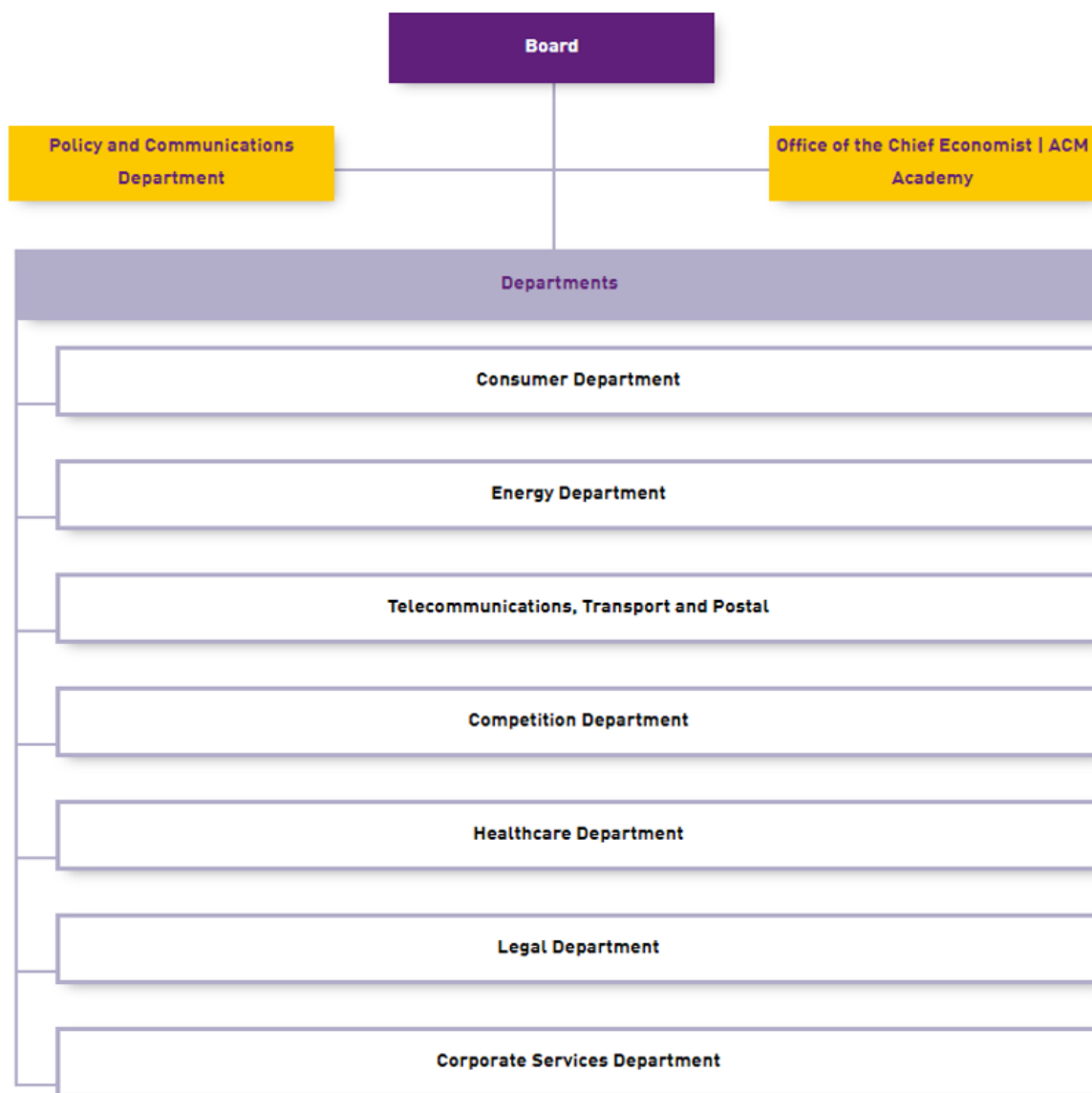
skiriamas sveikatos priežiūros paslaugų teikėjų bendradarbiavimui, gerinant sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą.

Keliuose sektoriuose (telekomunikacijos, transportas, pašto paslaugos, sveikatos priežiūra, energetika) Rinkų tarnyba gali nustatyti papildomas taisykles, nes šiuose sektoriuose konkurencija natūraliai neegzistuoja.

Vartotojų teisių apsaugai užtikrinti vykdoma aktyvi informacinė veikla, sukurtas specialus informacijos portalas. Pastebėjus, kad, pavyzdžiui, dėl konkrečios įmonės gauta daug skundų, Rinkų tarnyba į tai reaguoja ir imasi atitinkamų veiksmų⁷³.

Rinkų tarnyboje dirba daugiau nei 500 specialistų⁷⁴. Darbuotojai oficialiai dirba Nyderlandų ekonomikos ministerijoje, o Valdyba pagal Nyderlandų teisę yra vadinamoji autonominė administracinė institucija. Valdyba turi galutinį žodį dėl visų Tarnybos priimtų sprendimų⁷⁵.

Rinkų tarnybos organizacinė struktūra pateikiama 7 paveiksle (anglų k.).

7 pav. Nyderlandų vartotojų ir rinkų tarnybos organizacinė struktūra

Šaltinis – Vartotojų ir rinkų tarnyba⁷⁶

⁷³ Our duties: <https://www.acm.nl/en/about-acm/mission-vision-strategy/our-tasks>

⁷⁴ Our people: <https://www.acm.nl/en/about-acm/our-organization/our-people>

⁷⁵ Board: <https://www.acm.nl/en/about-acm/our-organization/board>

⁷⁶ Organizational structure: <https://www.acm.nl/en/about-acm/our-organization/organizational-structure>

Vartotojų ir rinkų institucijos steigimo įstatymas⁷⁷ reglamentuoja Rinkų tarnybos narių, kurie sudaro valdybą, skyrimo tvarką: skiriami nariai, iš kurių vienas – pirmininkas. Rinkų tarnybos nariai negali turėti jokių finansinių ar kitokių interesų, kurie keltų pavojų jų nešališkumui.

Rinkų tarnybos narius skiria ekonomikos ministras, atsižvelgdamas į kompetenciją, reikalingą užduotims atlikti, darbo patirtį ir kt. Pirmininkas skiriamas septynerių metų kadencijai, kiti nariai – penkerių metų kadencijai. Pirmininkas ir kiti nariai gali būti pakartotinai skiriami eiti pareigas ne ilgesniam nei kadencijos trukmės laikotarpiui.

Rinkų tarnybos narius iš pareigų atleidžia ekonomikos ministras – apie tai paskelbiama vyriausybės oficialiajame leidinyje (atleidžiamo asmens prašymu, gali būti skelbiamos ir atleidimo priežastys)⁷⁸.

Portugalija

Portugalijos konkurencijos tarnyba (portug. *Autoridade da Concorrência*) (toliau – Konkurencijos tarnyba) yra viešosios teisės reglamentuojamas juridinis asmuo, institucinio pobūdžio, turintis nuosavą turtą ir administraciniu bei finansiniu požiūriu savarankiškas.

Konkurencijos tarnybos aukščiausias vidaus struktūros organas yra valdyba, kurią sudaro pirmininkas ir du nariai. Valdyba yra atsakinga už teisės aktų, kuriais skatinama ir ginama konkurencija, taikymą, taip pat už įvairių departamentų ir skyrių valdymą. Valdybą – pirmininką ir du narius – skiria Ministrų taryba⁷⁹.

Konkurencijos įstatymas⁸⁰ nustato institucijos atskaitomybę ir finansavimą. Konkurencijos tarnybos veikla finansuojama iš sektorių reguliavimo institucijų biudžeto ir visų mokesčių surinktų pagal nustatytas sąlygas. Kiekvienais metais Konkurencijos tarnyba skelbia savo veiklos ataskaitą už praėjusius kalendorinius metus (tvirtina valdyba). Konkurencijos tarnybos metinė atskaita kartu su išorės auditoriaus nuomone ne vėliau kaip iki einamųjų metų balandžio 30 d. turi būti pateikta vyriausybei, kuri išsiunčia ataskaitą ir visus dokumentus Portugalijos parlamentui.

Prancūzija

Po 2008 m. reformos pagrindinės konkurencijos reguliavimo užduotys (kova su antikonkurencine veikla, konsultacinė veikla, susijungimų kontrolė, kt.) ir tyrimų įgaliojimai suteikti Konkurencijos tarnybai (pranc. *Autorité de la concurrence*) (toliau – Konkurencijos tarnyba). Tačiau Konkurencijos tarnyba vis dar glaudžiai bendradarbiauja su Konkurencijos politikos, vartotojų reikalų ir sukčiavimo kontrolės generaliniu direktoratu (departamentas prie Ekonomikos ministerijos)⁸¹.

Konkurencijos tarnyboje dirba beveik 200 įvairių profesijų darbuotojų. Vadovaujantis tyrimo ir sprendimų priėmimo atskyrimo principu, tyrimo grupės yra pavaldžios generaliniam pranešėjui. Administracinės tarnybos (pavaldžios generaliniam sekretoriui) ir trys specializuotos tarnybos (pirmininko biuras, Teisės tarnyba ir Komunikacijos departamentas) yra tiesiogiai pavaldžios Konkurencijos tarnybos pirmininkui.

Tyrimų tarnybas sudaro:

- 5 antimonopoliniai skyriai (antikonkurencinė veikla, konsultacinė veikla ir kt.);
- patikrinimų skyrius (tyrimai, akcijos, tolesni veiksmai po teisminių ginčų);

⁷⁷ Establishment Act of the Authority for Consumers and Markets:

<https://www.acm.nl/sites/default/files/documents/2018-10/establishment-act-acm.pdf>

⁷⁸ Ten pat.

⁷⁹ Structure: <https://www.concorrenca.pt/en/structure>

⁸⁰ Law No 19/2012 of 8 May:

https://www.concorrenca.pt/sites/default/files/documentos/legislacao/Law_19_2012_bilingual_en_0.pdf

⁸¹ Institutional ecosystem: <https://www.autoritedelaconcurrence.fr/en/ecosysteme-institutionnel>

- susijungimų skyrius (susijungimų kontrolė);
- vyriausiojo ekonomisto grupė (vertinimai, modeliavimas ir tyrimai);
- skaitmeninės ekonomikos skyrius (vertinimai, skaitmeninių priemonių kūrimas);
- reguliuojamų profesijų skyrius;
- generalinio pranešėjo, atleidimo nuo baudų, Europos bendradarbiavimo pareigūno patarėjas;
- generalinio pranešėjo patarėjas, darnaus vystymosi tinklo vadovas.

Generalinio pranešėjo pavaduotojai ir už bylas atsakingi pareigūnai (pranešėjai) skiriami generalinio pranešėjo sprendimu, paskelbtu oficialiajame leidinyje (*Journal officiel*).

Nuo 2008 m. Konkurencijos tarnyba turi procedūrinį tarpininką, vadinamąjį bylos nagrinėjimo patarėją, į kurį gali kreiptis skundą pateikusios ar pažeidimą padariusios šalys. Pažymėtina, kad jis nepriima sprendimų, todėl prieš posėdį rašomas pranešimas Konkurencijos tarnybos pirmininkui⁸².

Konkrencijos tarnybos valdybą sudaro 17 narių. Pirmininkas ir keturi pirmininko pavaduotojai savo pareigas eina visą darbo dieną, o kiti 12 narių yra nenuolatiniai. Nariai atstovauja ne tik viešajam, bet ir privačiam sektoriui, todėl svarstymų metu savo požiūrį išsako teisėjai, profesoriai, ekonomikos lyderiai, profesinių ir vartotojų organizacijų atstovai. Tokia profilių įvairovė skatina turiningas diskusijas ir yra nešališkumo garantas.

Pirmininkas skiriamas Prancūzijos prezidento dekretu, atsižvelgiant į Prancūzijos Nacionalinės Asamblėjos ir Senato konkurencijos komitetų rekomendacijas. Pirmininko pavaduotojai skiriami Prancūzijos prezidento dekretu.

Nenuolatiniai nariai: iš viešojo sektoriaus – 6 nariai yra iš Prancūzijos Aukščiausiojo administracinio teismo (*Conseil d'État*), Prancūzijos Audito rūmų (*Cour des comptes*) arba universitetų, iš privataus sektoriaus – 6 nariai (ekonomikos lyderiai, teisininkai arba vartotojų asociacijų atstovai). Pažymėtina, kad nuo 2015 m. rugpjūčio Konkurencijos tarnyba, svarstydamą klausimus, susijusius su reglamentuojamomis profesijomis, gali pasikviesti du papildomus narius.

Pusės valdybos narių kadencija atnaujinama kas dvejus su puse metų (išskyrus jos pirmininką). Kitų šešių narių kadencija trunka penkerius metus.

Siekiant užtikrinti Konkurencijos tarnybos nešališkumą, visi nariai privalo informuoti pirmininką apie bet kokius turimus ar įgytus interesus ir funkcijas, kurias jie atlieka vykdydami bet kokią ekonominę veiklą. Nė vienas narys negali svarstyti bylos, kurioje jis yra suinteresuotas.

Konkrencijos tarnybos sprendimai priimami kolegialiai, išskyrus atvejus, kai pirmininkas arba pirmininko paskirtas pirmininko pavaduotojas gali priimti sprendimą vienas („vieno teisėjo“ posėdžiuose, pavyzdžiui, priimant sprendimus dėl susijungimų kontrolės). Plenariniai posėdžiai vyksta retai, dauguma bylų nagrinėjamos nuolatinio komiteto (pirmininko ir keturių pirmininko pavaduotojų) arba skyrių posėdžiuose⁸³.

Rumunija

Rumunijos konkurencijos taryba (rumun. *Consiliul Concurentei România*) (toliau – Konkurencijos taryba) yra savarankiška administracinė institucija, kurios tikslas – saugoti ir skatinti konkurenciją, kad būtų užtikrinta normali konkurencinė aplinka, atsižvelgiant į vartotojų interesus. Konkurencijos taryba atlieka du pagrindinius vaidmenis: korekcinį – atkurti ir palaikyti normalią konkurencinę aplinką, bei prevencinį – stebėti rinkas ir stebėti jose dalyvaujančių subjektų elgesį⁸⁴.

Konkrencijos tarybą sudaro 7 nariai: vienas pirmininkas, 2 pirmininko pavaduotojai ir 4 konkurencijos patarėjai. Tarybos narius skiria Rumunijos prezidentas, remdamasis vyriausybės pasiūlymu. Konkurencijos tarybos narių kadencija trunka penkerius metus, jie gali būti perrenkami ne daugiau kaip vieną kartą.

⁸² Organisation chart: <https://www.autoritedelaconcurrency.fr/en/organisation-chart>

⁸³ Board: <https://www.autoritedelaconcurrency.fr/en/college>

⁸⁴ Role: <http://www.consiliulconcurentei.ro/en/about-us/description-of-competition-council/role/>

Konkurencijos tarybos narių statusas nesuderinamas su jokia kita profesine ar konsultacine veikla, dalyvavimu viešųjų ar privačių subjektų valdyme, administravime, užimamomis valstybinėmis pareigomis, išskyrus didaktinę veiklą aukšto lygio švietimo įstaigose. Konkurencijos tarybos nariai negali būti teismų ar kitų institucijų paskirti ekspertais ar arbitrais, atstovauti juos paskyrusiai institucijai. Konkurencijos tarybos nariai ir konkurencijos inspektoriai negali būti politinių partijų ar kitų politinių organizacijų nariais.

Konkurencijos taryba veikia ir tariaisi plenariniuose posėdžiuose bei komisijose. Kiekvieną komisiją sudaro 2 Konkurencijos tarybos nariai, kuriuos kiekvienu konkrečiu atveju skiria Konkurencijos tarybos pirmininkas, o komisijai vadovauja pirmininko pavaduotojas. Konkurencijos tarybos pirmininkas priima sprendimą pradėti tyrimą ir kiekvienai bylai paskiria atsakingą pranešėją.

Konkurencijos taryba nagrinėja bylas plenariniuose posėdžiuose. Visuose svarstomuosiuose posėdžiuose kiekvienas narys turi po vieną balsą (balsams pasiskirsčius po lygiai, lemia pirmininko balsas). Konkurencijos tarybos organizacinę ir personalo struktūrą bei veiklos tvarką nustato įstatymas ir Konkurencijos tarybos organizavimo, veiklos ir procedūrų reglamentas. Institucija rengia savo biudžeto projektą, kuris yra atskiras valstybės biudžeto skyrius⁸⁵.

Slovakija

Slovakijos Respublikos antimonopolinė tarnyba (slovak. *Protimonopolný Úrad Slovenskej Republiky*) (toliau – Antimonopolinė tarnyba) yra nepriklausoma centrinė valstybės valdymo institucija, atsakinga už konkurencijos apsaugą ir valstybės pagalbos koordinavimą.

Antimonopolinė tarnyba įsikiša kartelinių susitarimų, piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, vertikaliųjų susitarimų atvejais, kontroliuoja susijungimus, atitinkančius pranešimo kriterijus, vertina valstybės, vietos administracijos institucijų elgesį, jei ribojama konkurencija.

Pagal kompetenciją, vadovaudamasi Konkurencijos apsaugos įstatymu⁸⁶, Antimonopolinė tarnyba daugiausia atlieka tyrimus atitinkamoje rinkoje, administracinėse bylose priima sprendimus dėl įstatymo pažeidimų, susijusių su konkurenciją ribojančiais susitarimais, piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi ir konkurencijos ribojimu, kuriuos vykdo valstybės ir vietos administracijos institucijos. Taip pat vykdoma susijungimų kontrolė ir teikiami siūlymai dėl konkurencijos apsaugos bei skatinimo priemonių⁸⁷.

Taryba – antrosios pakopos Antimonopolinės tarnybos institucija. Taryba priima sprendimus dėl apeliacinių skundų, proceso atnaujinimo, peržiūri Antimonopolinės tarnybos sprendimus, priimtus ne pagal apeliacinę procedūrą, taip pat gali priimti sprendimą dėl prokuroro protesto tais atvejais, kai institucijos vadovas priima sprendimą pagal specialųjį reglamentą dėl sprendimų pagal Konkurencijos apsaugos įstatymą.

Tarybą sudaro pirmininkas ir šeši tarybos nariai. Tarybos pirmininkas kartu yra ir Antimonopolinės tarnybos (institucijos) vadovas. Pažymėtina, kad Tarybos nariai negali būti Antimonopolinės tarnybos (institucijos) darbuotojai⁸⁸.

Tarybos narius skiria ir atšaukia Slovakijos Respublikos Vyriausybė Antimonopolinės tarnybos pirmininko siūlymu. Tarybos narių kadencija trunka penkerius metus. Tarybos nariai skiriami taip, kad per vienerius kalendorinius metus baigtųsi ne daugiau kaip trijų iš jų kadencija. Jei Tarybos nario pareigų vykdymas baigiasi nepasibaigus jo kadencijai, naujas Tarybos narys gali būti paskirtas tik likusiai kadencijai⁸⁹.

⁸⁵ Structure: <http://www.consilulconcurentei.ro/en/about-us/description-of-competition-council/structure/>

⁸⁶ ACT of 11 May 2021 on Protection of Competition and on Amendments to Certain Acts: https://www.antimon.gov.sk/data/files/1765_act_187_2021_endocx.pdf

⁸⁷ Competence of the Office: <https://www.antimon.gov.sk/competence-of-the-office/?csrt=9021294989960044683>

⁸⁸ Organizational rules of the Antimonopoly Office of the Slovak Republic: https://www.antimon.gov.sk/data/files/1791_web-organizacny-poriadok-protimonopolneho-uradu-slovenskej-republiky-v-ucinnosti-od-1-3-2022.pdf?csrt=9021294989960044683

⁸⁹ Organization: <https://www.antimon.gov.sk/organization/?csrt=9021294989960044683>

Slovėnija

Slovėnijos konkurencijos apsaugos agentūra (slovėn. *Javna Agencija Republike Slovenije Za Varstvo Konkurence*) (toliau – Konkurencijos agentūra) turi įgaliojimus užtikrinti konkurencijos taisyklių vykdymą. Ji buvo įsteigta 2013 m., reorganizavus buvusią Slovėnijos konkurencijos apsaugos tarnybą, ir dabar yra nepriklausoma administracinė institucija, atsakinga už antimonopolinių ir susijungimų kontrolės taisyklių vykdymą Slovėnijoje.

Konkurencijos agentūra vertina galimus konkurenciją ribojančius susitarimus, piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi. Gavusi pranešimą, Konkurencijos agentūra nagrinėja, ar koncentracija yra suderinama su konkurencijos taisyklėmis, o užbaigusi procedūrą, pritaria koncentracijai, uždraudžia ją arba priima sprendimą su tam tikromis sąlygomis⁹⁰.

Konkurencijos agentūros veiklos valdymo modelį, užduotis ir kompetencijas reglamentuoja Konkurencijos apribojimo prevencijos įstatymas⁹¹. Konkurencijos agentūros valdymo organai yra Taryba ir direktorius.

Tarybą sudaro penki nariai, iš kurių vienas yra pirmininkas. Tarybos pirmininkas kartu yra ir Konkurencijos agentūros direktorius. Tarybos narius vyriausybės siūlymu skiria Nacionalinė Asamblėja. Vyriausybė, siūlydama kandidatus į Tarybos narius, taiko kandidato kompetencijos ir kvalifikacijos Konkurencijos agentūros veiklos srityje kriterijus darbo srityje.

Tarybos nariai skiriami penkerių metų kadencijai ir gali būti paskirti eiti pareigas pakartotinai. Norėdamas būti paskirtas Tarybos nariu, asmuo privalo:

- būti Slovėnijos Respublikos piliečiu;
- turėti išsilavinimą, įgytą baigus antrojo Bolonijos ciklo studijų programą), arba turėti išsilavinimą, kuris pagal teisės aktus atitinka antrąjį Bolonijos ciklo išsilavinimą;
- turėti tinkamą profesinę kvalifikaciją, reikalingą Tarybos nario pareigoms atlikti;
- turėti ne mažesnę kaip 5 metų darbo patirtį;
- prieš jį nebuvo pradėta baudžiamoji byla dėl nusikalstamos veikos;
- nebuvo galutinai nuteistas už nusikalstamą veiką, dėl kurios baudžiamasis persekiojimas vykdomas *ex officio*, ir nuteistas laisvės atėmimo bausme, ilgesne nei šeši mėnesiai, ir bausmės vykdymas nebuvo lygtinai atidėtas.

Pažymėtina, kad valstybės tarnautojas, kuris yra Konkurencijos agentūros darbuotojas, taip pat gali būti paskirtas Tarybos nariu.

Tarybos kompetencija:

- priima darbo tvarkos taisykles, kuriose nurodoma Konkurencijos agentūros veikla ir kiti bendrieji institucijos teisės aktai;
- priima metines Konkurencijos agentūros darbo ataskaitas, metines darbo programas, finansinius planus, metines finansines ataskaitas ir kitus teisės aktus;
- kiekvienu konkrečiu atveju skiria komisiją, įgaliotą veikti nedidelio pažeidimo byloje;
- sprendžia dėl direktoriaus, komisijos pirmininko ar nario nušalinimo nuo dalyvavimo priimančiam sprendimui atskirose bylose;
- priima sprendimą dėl įgalioto pareigūno nušalinimo nuo atskiros bylos valdymo procedūros;
- vykdo Tarybos narių ir direktoriaus atleidimo iš pareigų prieš terminą procedūras;
- atlieka kitas Konkurencijos agentūros kompetencijai priklausančias užduotis, išskyrus atvejus, kai tai yra kito institucijos struktūrinio padalinio kompetencija.

Taryba priima sprendimus posėdžiuose, kuriuos šaukia Tarybos pirmininkas savo iniciatyva arba bent dviejų Tarybos narių prašymu. Taryba gali priimti teisėtus sprendimus, jei posėdyje dalyvauja visų Tarybos narių dauguma. Pasitarusi, Taryba priima sprendimus balsuodama posėdyje. Sprendimas priimamas, jei už jį balsuoja visų posėdyje dalyvaujančių Tarybos narių dauguma.

⁹⁰ About the agency: <http://www.varstvo-konkurence.si/en/about-the-agency/>

⁹¹ The Prevention of Restriction of Competition Act: http://www.varstvo-konkurence.si/fileadmin/varstvo-konkurence.si/pageuploads/angleska_stran/ZPOMK-1-AN_REV-za_objavo_na_spletu.pdf

Konkurencijos agentūros direktorių, kuris taip pat yra ir Tarybos pirmininkas, vyriausybės siūlymu skiria Nacionalinė Asamblėja. Už konkurencijos apsaugą atsakingas ministras siūlo Vyriausybei kandidatą, kuris bus atrinktas po atviro konkurso. Direktorius skiriamas penkerių metų kadencijai ir gali būti vieną kartą paskirtas pakartotinai (po atviro konkurso).

Norėdamas eiti direktoriaus pareigas, asmuo turi:

- būti Slovėnijos Respublikos piliečiu;
- turėti išsilavinimą, įgytą baigus antrąją Bolonijos ciklo studijų programą teisės arba ekonomikos studijų programą arba išsilavinimą, kuris pagal įstatymą atitinka antrosios Bolonijos pakopos teisės arba ekonomikos studijų krypties išsilavinimą;
- turėti ne mažesnę kaip 10 metų darbo patirtį;
- būti konkurencijos apsaugos ekspertu ir turėti nacionalinės ir (arba) tarptautinės patirties šioje srityje (visų pirma darbo patirtis, paskelbta ekspertinė literatūra ir kitos formos ekspertinį darbą konkurencijos apsaugos srityje);
- būti išlaikęs profesinį egzaminą, skirtą vadovauti ir priimti sprendimus mažosios konkurencijos srityje pažeidimų bylų nagrinėjimą;
- mokėti bent vieną užsienio kalbą;
- jam nebuvo iškelta baudžiamoji byla dėl nusikalstamos veikos;
- nebuvo galutinai nuteistas už nusikalstamą veiką, dėl kurios baudžiamasis persekiojimas vykdomas *ex officio*, ir nuteistas laisvės atėmimo bausme, ilgesne nei šeši mėnesiai, ir bausmės vykdymas nebuvo lygtinai atidėtas.

Prie paraiškos dalyvauti viešame konkurse pridedama darbo ir Konkurencijos agentūros plėtros programa kitos kadencijos laikotarpiui. Nacionalinė Asamblėja balsuoja dėl pasiūlyto kandidato į direktoriaus pareigas..

Direktorius atstovauja Konkurencijos agentūrai, vadovauja jos veiklai, organizuoja jos darbą. Direktorius privalo užtikrinti, kad Konkurencijos agentūra vykdytų savo įgaliojimus ir užduotis, suteikia įgaliojimus vykdyti numatytas procedūras ir kt.⁹²

Suomija

Suomijos konkurencijos ir vartotojų apsaugos tarnyba (suom. *Kilpailu-ja kuluttajavirasto*) (toliau – Konkurencijos tarnyba) pradėjo veikti 2013 m. sausio 1 d., sujungus Suomijos konkurencijos tarnybą ir Suomijos vartotojų apsaugos agentūrą⁹³.

Konkurencijos tarnyba užtikrina kuo sąžiningesnę ir veiksmingesnę rinkos veikimą šalies ekonomikos ir vartotojų labui. Vartotojų ombudsmenas, kuris dirba kartu su Konkurencijos tarnyba, užtikrina, kad būtų laikomasi vartotojų apsaugą reglamentuojančių teisės aktų, ypač daug dėmesio skiriant rinkodarai ir sutarčių sąlygoms. Konkurencijos tarnyba užtikrina geresnę pusiausvyrą visų vartotojų, taip pat ir tų, kurie yra labiau pažeidžiami santykiuose su ūkio subjektuose.

Institucija pagal kompetenciją vartotojams ir ūkio subjektams teikia informaciją, kuri padeda iš anksto užkirsti kelią problemoms, taip pat užtikrina, kad ūkio subjektų sėkmė rinkoje būtų grindžiama jų pačių nuopelnais, o ne dirbtinai ribojančia praktika ar nesąžiningu pranašumu. Konkurencijos tarnyba įsikiša į kartelinius susitarimus ir susijungimus, kad būtų išvengta žalos vartotojams, pavyzdžiui, aukštesnių kainų ar prastesnės kokybės.

Be to, institucija taip pat užtikrina, kad viešosios įstaigos nesinaudotų nesąžiningu konkurenciniu pranašumu, atsirandančiu dėl jų padėties rinkoje, taip išstumdamos veiksmingesnius konkurentus ar užkirsdamos kelią kitų rinkos dalyvių atėjimui. Dar viena funkcija – viešųjų pirkimų priežiūra, užkertant kelią korupcijai.

⁹² The Prevention of Restriction of Competition Act: http://www.varstvo-konkurence.si/fileadmin/varstvo-konkurence.si/pageuploads/angleska_stran/ZPOMK-1-AN_REV-za_objavo_na_spletu.pdf

⁹³ Management appointments for Finnish Competition and Consumer Authority: <https://www.kkv.fi/en/current/press-releases/management-appointments-for-finnish-competition-and-consumer-authority/>

Konkurencijos tarnybai vadovauja generalinis direktorius, taip pat yra Konkurencijos skyriaus vedėjas (1 etatas) bei Vartotojų skyriaus vedėjas ir vartotojų ombudsmanas (1 etatas). Atitinkamai veikia kiti struktūriniai padaliniai, užtikrinant efektyvų institucijai pavestų funkcijų vykdymą⁹⁴.

Konkurencijos tarnybos generalinį direktorių, Konkurencijos skyriaus vedėją, Vartotojų skyriaus vedėją, kuris yra ir vartotojų ombudsmanas, septynerių metų kadencijai skiria vyriausybė⁹⁵.

Švedija

Švedijos konkurencijos tarnyba (šved. *Konkurrensverket*) (toliau – Konkurencijos tarnyba) yra administracinė institucija, sprendžianti konkurencijos klausimus, įskaitant konkurencijos skatinimą privačiame ir viešajame sektoriuose bei veiksmingą viešųjų pirkimų priežiūrą (pastaba: Švedijoje taip pat veikia Nacionalinė viešųjų pirkimų agentūra⁹⁶).

Konkurencijos tarnyba yra atsakinga, kad būtų įgyvendinti Konkurencijos įstatyme⁹⁷ nustatyti draudimai:

- draudimas antikonkurenciniam bendradarbiavimui;
- draudimas piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi;
- galimybė uždrausti antikonkurencinę viešojo pardavimo veiklą.

Konkurencijos tarnybos užduotys konkurencijos srityje taip pat apima kovą su karteliais ir įsikišimą, kai privatūs ir viešieji subjektai piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi rinkoje. Be to, įsikišama kovojant su antikonkurencine viešojo pardavimo veikla.

Konkurencijos tarnybos užduotys apima rinkos priežiūrą, teisės aktų ir kitų priemonių, kuriomis siekiama pašalinti veiksmingos konkurencijos kliūtis, iniciatyvas, visuomenės ir rinkos dalyvių švietimą, bendradarbiavimą su kitomis Švedijos ir tarptautinėmis institucijomis, prisidėjimą prie mokslinių tyrimų ir kt.

Konkurencijos tarnyba yra viešųjų pirkimų priežiūros institucija, kurios veikla šioje srityje pasireiškia dvejopai: kartu su vykdomais tyrimais ir teisiniais procesais lygiagrečiai komunikuojama su visuomene ir rinkos dalyviais, siekiant kuo didesnio poveikio.

Konkurencijos tarnybos užduotys viešųjų pirkimų srityje:

- nustatyti priežiūros veiklos prioritetus ir atkreipti dėmesį į taisyklių pažeidimus, kurie yra labai svarbūs arba keliantys esminį susidomėjimą;
- atkreipti dėmesį į viešųjų pirkimų kliūtis, teikti siūlymus dėl reguliavimo tobulinimo;
- vykdyti teisinių pokyčių viešųjų pirkimų srityje nacionaliniu ir tarptautiniu mastu stebėseną bei apie tai pranešti;
- teikti informaciją apie viešuosius pirkimus, kad būtų užkirstas kelias taisyklių pažeidimams, ir siekti užtikrinti vienodą Švedijos nacionalinių viešųjų pirkimų taisyklių taikymą;
- bendradarbiauti su Nacionaline viešųjų pirkimų agentūra ir kitais suinteresuotaisiais subjektais plėtojant viešuosius pirkimus⁹⁸.

Konkurencijos tarnybą sudaro 10 skyrių, kuriems vadovauja generalinis direktorius. Generaliniam direktoriui vykdyti funkcijas padeda pavaduotojas, kuris taip pat yra ir vyriausiasis plėtos pareigūnas, taip pat vyriausiasis ekonomistas ir vyriausiasis teisininkas⁹⁹.

Pažymėtina, kad Švedijoje už konkurenciją atsakinga institucija – Konkurencijos tarnyba – turi didelę autonomiją, vykdydama jai pavestas užduotis. Tai lemia ne tik teisinis, struktūrinis ir administracinis modelis, bet ir priemonės, kurių pati institucija imasi, kad sustiprintų savo *de facto* nepriklausomumą.

⁹⁴ *Well-functioning markets, more informed consumers*: <https://www.kkv.fi/en/information-on-the-finnish-competition-and-consumer-authority/>

⁹⁵ *Management appointments for Finnish Competition and Consumer Authority*: <https://www.kkv.fi/en/current/press-releases/management-appointments-for-finnish-competition-and-consumer-authority/>

⁹⁶ *National Agency for Public Procurement*: <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/en/about-us/>

⁹⁷ *Swedish Competition Act*: <https://www.konkurrensverket.se/en/competition/laws-and-rules/swedish-competition-act/>

⁹⁸ *Tasks*: <https://www.konkurrensverket.se/en/about-us/tasks/>

⁹⁹ *Organization*: <https://www.konkurrensverket.se/en/about-us/organisation/>

Kaip ir daugelyje jurisdikcijų, Konkurencijos tarnyba pagal vykdomas funkcijas yra priskirta atskirai vyriausybės ministerijai, šiuo atveju – Verslo ir inovacijų ministerijai. Tačiau institucija yra struktūriškai ir fiziškai atskirta nuo vyriausybės, turi administracinį savarankiškumą, kas reiškia, kad ji yra atsakinga už savo organizacinę struktūrą, žmogiškuosius resursus, bylų paskirstymą ir veiklos prioritetų nustatymą. Konkurencijos tarnybai skiriamas finansavimas iš valstybės biudžeto, institucija gaunamus asignavimus gali naudoti pagal poreikį.

Igyvendindama savo finansinį ir administracinį savarankiškumą, Konkurencijos tarnyba įdarbina visus darbuotojus, išskyrus generalinį direktorių. Generalinio direktoriaus skyrimas – vyriausybės kompetencija. Generalinis direktorius skiriamas terminuotai šešerių metų kadencijai, su galimybe pratęsti įgaliojimus dar trejiems metams.

Konkrencijos tarnyba yra atskaitinga vyriausybei – numatytais terminais privalo pateikti metinę veiklos ataskaitą. Išimtiniais atvejais vyriausybė gali atleisti iš pareigų Konkurencijos tarnybos generalinį direktorių, tačiau praktikoje to niekada nėra buvę¹⁰⁰.

Vengrija

Vengrijos konkurencijos tarnyba (vengr. *Gazdasági Versenyhivatal*) (toliau – Konkurencijos tarnyba) yra valstybės administracinė institucija. Konkurencijos tarnyba yra nepriklausoma nuo Vyriausybės ir atskaitinga tik Parlamentui¹⁰¹.

Konkrencijos tarnybai vadovauja pirmininkas, taip pat yra du pavaduotojai. Pirmininką teikia Ministras Pirmininkas, o šešeriems metams jį skiria Respublikos Prezidentas. Pasibaigus šešerių metų kadencijai, pirmininkas gali būti pakartotinai skiriamas daugiau nei vieną kartą.

Pagal Konkurencijos įstatymą pirmininkas vadovauja Konkurencijos tarnybos veiklai ir yra atsakingas už pavestų užduočių vykdymą. Pirmininko, kartu ir institucijos veiklą, kontroliuoja parlamentas, remdamasis teikiamomis metinėmis veiklos ataskaitomis. Pirmininkas atstovauja institucijai valdžios įstaigose, tarptautinėse organizacijose, paprašytas, teikia ekspertines konsultacijas ir kt. Siekdamas užtikrinti, kad būtų laikomasi teisės aktų, pirmininkas vadovauja institucijos vidaus veiklai ir naudojami darbdavio teisėmis, išskyrus Konkurencijos tarybos narių skyrimą ir atleidimą. Generalinis sekretorius ir pirmininko sekretoriatas yra tiesiogiai pavaldūs pirmininkui, o pirmininkas tiesiogiai prižiūri Konkurencijos politikos skyrių, vyriausiąją ekonomistą ir Apskaitos skyrių¹⁰².

Konkrencijos priežiūros bylose Konkurencijos taryba (toliau – Taryba) veikia kaip atskiras forumas institucijos viduje. Taryba teikia Konkurencijos tarnybai sprendimus dėl bylos esmės ir sprendimus, kuriais nurodomas vykdymas, o tais atvejais, kai reikia ištaisyti trūkumus, teisme jiems atstovauja advokatas. Taryba taip pat teikia sprendimus dėl teisinės gynybos priemonių taikymo, kai vykdomos konkurencijos priežiūros procedūros.

Tarybos narius šešeriems metams skiria ir atleidžia Respublikos Prezidentas Konkurencijos tarnybos pirmininko teikimu. Pasibaigus kadencijai, Tarybos narys gali būti skiriamas į pareigas dar vieną kartą.

Tarybos pirmininkas organizuoja ir vadovauja Tarybos darbui. Sprendimus konkrečiose bylose priima pirmininko paskirta trijų (išimties tvarka – penkių) narių komisija. Tarybos nariai, priimdami sprendimus konkurencijos priežiūros bylose, vadovaujami tik įstatymais ir jiems negali būti duodami jokie nurodymai. Tarybos nariai, be konkurencijos priežiūros užduočių, dalyvauja Konkurencijos tarnybos konkurencijos propagavimo ir konkurencijos kultūros ugdymo veikloje¹⁰³.

¹⁰⁰ *Independence of competition authorities – from designs to practices:*

https://www.konkurrensverket.se/globalassets/dokument/om-oss/oecd/2016_independence-of-competition-authorities-from-designs-to-practices_daf-comp-gf-wd-2016-46.pdf

¹⁰¹ *The legal status of the GVH:* https://www.gvh.hu/en/gvh/legal_status_of_the_gvh

¹⁰² *President of the Authority:*

https://www.gvh.hu/en/gvh/legal_status_of_the_gvh/organigram/2348_en_president_of_the_authority

¹⁰³ *Competition Council:*

https://www.gvh.hu/en/gvh/legal_status_of_the_gvh/organigram/4239_en_competition_council

Tarybos pirmininką, kaip vieną iš dviejų Konkurencijos tarnybos pirmininko pavaduotojų, Ministrui Pirmininkui teikia Konkurencijos tarnybos pirmininkas: jei kandidatūrai pritariama, Ministras Pirmininkas teikia ją Respublikos Prezidentui. Tarybos pirmininko kadencijos trukmė – šešeri metai. Tarybos pirmininko funkcijos:

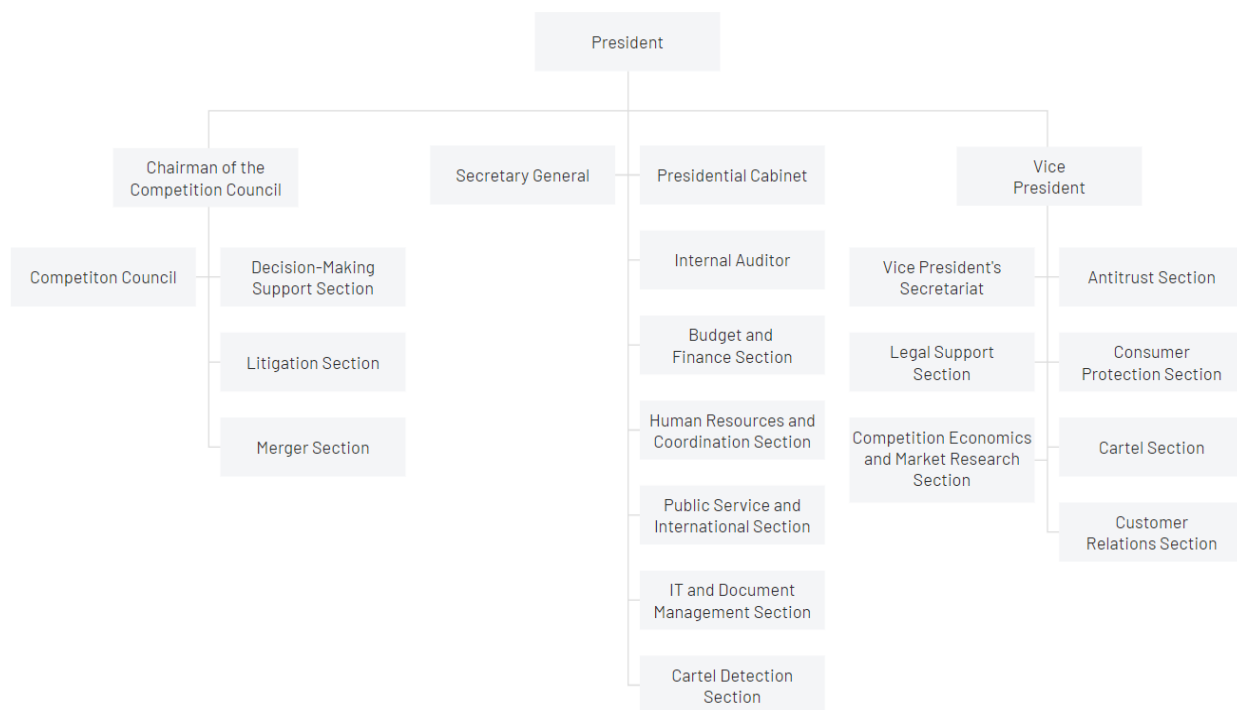
- organizuoti Tarybos darbą;
- prižiūrėti, kaip laikomasi procedūrinių terminų;
- rengti ir teikti Tarybos organizacinius ir veiklos nuostatus;
- užtikrinti Tarybos nutarimų paskelbimą¹⁰⁴.

Kitas Konkurencijos tarnybos pirmininko pavaduotojas vadovauja tyrimo skyriams ir juos prižiūri. Šie skyriai pradeda tyrimus ir renka informaciją, kurios reikia Tarybai sprendimams priimti:

- atidžiai stebi veiklą ir konkurenciją rinkoje;
- remdamiesi skundais, įskaitant neoficialius, ar savo iniciatyva gali pradėti tyrimą;
- atlieka tiriamąją konkurencijos priežiūros procedūrų dalį;
- po tyrimo tikrina, kaip vykdomi sprendimuose numatyti įpareigojimai.

Tyrimo skyriai taip pat pateikia nuomonę dėl visų parengtų priemonių ir rengiamų teisės aktų, kurie susiję su Konkurencijos tarnybos atsakomybe¹⁰⁵.

Konkrencijos tarnybos organizacinė struktūra pateikiama 8 paveiksle (anglų k.).

8 pav. Vengrijos konkurencijos tarnybos organizacinė struktūra

Šaltinis – Konkurencijos tarnyba¹⁰⁶

Vokietija

Federalinis kartelių biuras (vok. *Bundeskartellamt*) (toliau – Kartelių biuras) yra nepriklausoma konkurencijos institucija, kurios užduotis – saugoti konkurenciją Vokietijoje. Konkurencijos apsauga yra pagrindinis rinkos ekonomikos reguliavimo politikos tikslas.

¹⁰⁴ Chairman of the Competition Council of the GVH:

https://www.gvh.hu/en/gvh/legal_status_of_the_gvh/organigram/chairman_of_the_competition_council_of_the_gvh

¹⁰⁵ The legal status of the GVH: https://www.gvh.hu/en/gvh/legal_status_of_the_gvh

¹⁰⁶ The Organisational Structure of the Hungarian Competition Authority:

https://www.gvh.hu/en/gvh/legal_status_of_the_gvh/organigram

Kartelių biuras priskiriamas aukštesnėms federalinėms institucijoms, jis yra pavaldus Ekonomikos ir klimato apsaugos ministerijai.

Pagrindinės Kartelių biuro užduotys:

- įgyvendinti kartelių draudimą;
- susijungimų kontrolė;
- dominuojančių ar galingų įmonių piktnaudžiavimo kontrolė;
- federacijos viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo procedūrų peržiūra;
- vartotojų apsauga

Nuo 2005 m. Kartelių biuras gali atlikti sektorinius tyrimus, siekdamas atidžiau išnagrinėti konkurencijos padėtį atskirose srityse, neatsižvelgdamas į individualias procedūras. Kartelių biuras savo sprendimus grindžia tik konkurencijos kriterijais. Priimdama sprendimus, institucija yra nepriklausoma: nagrinėdama bylas ir priimdama sprendimus ji nėra saistoma išorinių nurodymų. Kartelių biure dirba apie 360 darbuotojų¹⁰⁷.

Konkurencijos įstatyme¹⁰⁸ įtvirtinta, kad konkurencijos srityje Kartelių biuras dalijasi kompetencija su atitinkamos žemės aukščiausiąja taryba. Jei Kartelių biuras pradeda procedūrą arba atlieka tyrimą, jis tuo pačiu metu informuoja aukščiausiąją žemės tarnybą, kurios apygardoje registruota atitinkamų įmonių buveinė. Jei aukščiausioji žemės institucija pradeda procesą arba atlieka tyrimą, ji taip pat informuoja Kartelių biurą.

Kartelių biure sprendimus priima Ekonomikos ir klimato apsaugos ministerijos nustatyta tvarka įsteigti sprendimų skyriai. Be to, Kartelių biuro pirmininkas darbo tvarkos taisyklėmis nustato institucijos veiklos paskirstymą ir tvarkymą (darbo tvarkos taisyklės turi patvirtinti Ekonomikos ir klimato apsaugos ministerija). Sprendimų skyrių sprendimus priima pirmininkas ir du asocijuoti nariai (jie turi būti iki „gyvos galvos“ skiriami valstybės tarnautojai, turintys teisę dirbti teisėjais arba vyresniaisiais valstybės tarnautojais). Kartelių biuro nariai negali būti įmonių savininkai ar vadovai, įmonių valdybos ar stebėtojų tarybos, verslo, prekybos asociacijų, profesinių organizacijų nariai ir kt.

Kas dvejus metus Kartelių biuras skelbia ataskaitą apie savo veiklą, padėtį ir pokyčius savo kompetencijos srityje. Federalinė vyriausybė nedelsdama pateikia Kartelių biuro ataskaitą kartu su savo nuomone Vokietijos Federacinės Respublikos Bundestagui.

Parengė

Informacijos ir komunikacijos departamento

Tyrimų skyriaus

Vyriausioji specialistė

Aistė Griškonytė

Tel. (8 5) 239 6182, el. p. aiste.griskonyte@lrs.lt

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą. Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.

© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2023

¹⁰⁷ The Bundeskartellamt:

https://www.bundeskartellamt.de/EN/AboutUs/Bundeskartellamt/bundeskartellamt_node.html

¹⁰⁸ Competition Act: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gwb/englisch_gwb.html#p0784